

Stavka v Loki Pro se nadaljuje

V škofjeloškem tekstilnem podjetju Loka Pro stavka večina delavk že četrty teden. Zaradi groženj v. d. direktorja Gorazda Krajnika morajo še prihajati na delovna mesta in ne morejo dobiti dopusta ali prostih dni. Prav zato imajo delavke še dodatne stroške in so mnoge že v hudi socialni stiski. Na pobudo območne organizacije ZSSS za Gorenjsko je škofjeloški Rdeči križ najbolj ogroženim stavkajočim delavkam že prejšnji teden razdelil pakete z nekaj hrane in pralnim praškom. Seznam 61-tih delavk je naredil stavkovni odbor in te so potem dobile paket v vrednosti štirih tisočakov, in sicer na dva družinska člana

po enega. Za pomoč so zaprosile tudi druge stavkajoče in peščica tistih, ki še delajo. Po besedah Milene Sitar bo Rdeči križ po svojih kriterijih odločil, ali jim jo bo tudi dodelil. Denarno pomoč sta svojim občankam obljubila tudi občina Škofja Loka, ki ima, kot ena redkih slovenskih občin, že dve leti ustanovljen sklad za socialno pomoč revnim prebivalcem in občinski center za socialno delo. Vendar je ta pomoč namenjena le škofjeločankam, ki jih je med 88 stavkajočimi skoraj tri četrtine. Tudi dvajset delavk iz občine Gorenja vas - Poljane je vložilo prošnjo za socialno pomoč. Čeprav njihova ob-

čina posebnega sklada za te namene nima, so po besedah Sitarjeve na občini obljubili, da bodo najbolj ogroženim pomagali tudi oni.

Delavke so pred manj kot dvema tednoma vložile predlog za stečaj. Sodišče je presodilo, da so zanj izpolnjeni vsi pogoji, in predlog poslalo v. d. direktorja. Ta mora v petnajstih dneh podpisati izjavo, da soglaša s stečajem in da delavkam ne more plačati zaostalih obveznosti. Očitno bo Gorazd Krajnik s podpisom izjave zavlačeval do skrajnega roka, 4. marca. Vsaj do takrat bodo morale delavke še vztrajati na delovnih mestih.

M. M.

Prihaja pomlad in z njo veseli znanilci, pustne šeme. Mastnih ust in polni veselja so v tem pustnem času vsi, pa če so si naredili maske ali si jih vsaj za kak dan sneli. Ene najbolj znanih maskar v naših krajih, kurenti, v teh dneh obiskujejo slovenske kraje in njihovi glasni zvonci so odmevali tudi v prestolnici, kjer je nastala ta fotografija.

M. M.

Iz vsebine:

Pogovor z Dušanom Semoličem, predsednikom ZSSS:

V ospredju bo boj proti amerikanizaciji industrijskih odnosov

Stran 4 in 5

SKEI obiskal Werner Neugebauer, predsednik IGM Bavarske:

Da bi nižje plače ohranjale delovna mesta, je iluzija

Stran 12

Sandi Bartol:

Zbrali bomo potrebnih 40.000 podpisov

Stran 2

Sekretarja Sindikata delavcev trgovine Slovenije (SDTS) smo vprašali, kaj je novega v zvezi z obratovalnim časom prodajal in dodatki za nedeljsko delo trgovcev. Ker mu 9. marca poteče mandat, smo se zanimali tudi o tem, kdo ga bo nadomestil na tem zahtevnem in izpostavljenem mestu.

Na vprašanje o obratovalnem času trgovin ob nedeljah je Bartol odgovoril, da je sindikat poskušal uporabiti vse legalne poti za omejitve nedeljskega obratovanja. Ker zastavljenih ciljev ni dosegel, so se odločili, da predsedniku državnega zbora predajo skoraj 2000 podpisov v podporo zahtevi za zbiranje podpisov za predhodni zakonodajni referendum o omejitvi obratovanja trgovin ob nedeljah. Iz kabineta Boruta Pahorja so jih obvestili, da bo vodstvo SDTS sprejel v petek, 28. februarja, ob 12. uri.

Kaj pa je sindikat vse poskušal? O spremembah 17. člena zakona o trgovini so opravili kar 13 krogov pogajanj. Ker na pogajanjih niso uspeli omejiti nedeljskega obratovanja, so se s tremi poslanskimi skupinami dogovorili za vložitev amandmajev v to smer. Ker v parlamentu nobeden od amandmajev ni dobil zadostne podpore, so poskušali še z vetom v državnem svetu. Tu so skoraj uspeli, saj je zanj zmanjkal le en sam glas.

V teh razmerah se je kongres SDTS odločil za referendumsko pot. Ker so se v vodstvu sindikata zavedali, da je ta pot zelo zahtevna, so bili veseli, da je Nova Slovenija v državni zbor vložila predlog sprememb zakona, ki bi obratovanje ob nedeljah praktično prepovedal. V sindikatu so pričakovali, da bo državni zbor ta zakon obravnaval prednostno že na februarski seji.

Obveščeni so, da bo uvrščen na marčevsko sejo in da bo o njem odločeno verjetno šele pred dopusti. Predlog Nove Slovenije je podprla le ZLSD, poleg LDS so bili proti tudi vodje poslanskih skupin SLS in Desusa.

Za referendumsko pot so se v SDTS odlo-

Sandi Bartol

»Zbrali bomo potrebnih 40.000 podpisov«

čili, čeprav vedo, da bodo predmet hudih napadov uprave največjega slovenskega trgovca. Zavedajo se tudi, da se naklonjenost referendumom v naši državi zmanjšuje, saj jih je zaradi ravnjanja poslancev in političnih strank razpisanih preveč. Pričakujejo tudi očitke o pajdašenju s cerkvijo, ki razumljivo želi dela proste nedelje.

Bartol je prepričan, da bo SDTS uspelo zbrati potrebnih 40.000 podpisov. Čeprav bo rok za njihovo zbiranje določil Pahor, je zelo verjetno, da jih bo treba zbrati v marcu in aprilu. Pričakuje tudi, da bodo pri tem sodelovali tudi drugi sindikati, povezani v ZSSS. Tudi vse javnomnenjske ankete kažejo, da velika večina Slovencev ob nedeljah ne nakupuje in tudi ne namerava nakupovati.

Kaj pa je novega na pogajanjih o večjih dodatkih za nedeljsko delo? V začetku decembra prekinjena pogajanja so obnovili in za pogajalsko mizo bodo spet sedli 5. marca. Pogajanja je SDTS prekinil zaradi zelo trdega stališča upravnega odbora združenja za trgovino pri GZS, da pristajajo le na povečanje dodatka s 50 na 60 odstotkov. Na uro nedeljskega dela trgovke začetnice to zneso

40 tolarjev neto, za sedemurno nedeljsko delo pa 280 tolarjev več.

SDTS je med tem premorom prenovil svojo pogajalsko skupino, ki jo po novem vodi diplomirani pravnik Gregor Cerar iz strokovne službe pri predsedstvu ZSSS. Vodstvo sindikata pričakuje, da bo nadaljevanje pogajanj lažje zlasti zaradi visokih dobičkov večine trgovskih podjetij. Če se direktorji hvalijo s tem, bi bilo prav, da se hvalijo tudi s plačami svojih delavcev, ne pa da o njih nočejo govoriti. V SDTS bi bili zadovoljni, če bi se ta dodatek povečal na 90 odstotkov, kar v žepu trgovke začetnice v številkah za sedem ur nedeljskega dela pomeni 1100 tolarjev več.

Bartol pa ne izključuje tudi možnosti podpisa aneksa k tarifni prilogi, s katerim bi uveljavili povečanje dodatka na 60 odstotkov. V tem primeru pa bi SDTS zahteval takojšnje nadaljevanje pogajanj o povečanju izhodiščnih plač in uveljavitvi novega plačnega modela. Kako pa tečejo postopki za izvolitev novega sekretarja SDTS? Čeprav je bilo evidentiranje zelo široko, je na kandidaturu pristal le Ladislav Kaluža, sedanji sekretar območne organizacije ZSSS Celje. Bartol meni, da je z dosedanjim delom dokazal, da bo kos zahtevnim nalogam in nadaljeval uresničevanje sprejetih programskih ciljev. O novem sekretarju bo republiški odbor odločal na seji 11. marca.

Bartol še dodaja, da podatki o finančnem položaju SDTS kažejo, da bo imel novi sekretar dovolj trdno podlago za uspešno delo sindikata tudi v prihodnje. Pričakuje tudi, da bo odmevno delo sindikata povečalo zaupanje med zaposlenimi, kar pomeni tudi povečanje članstva tega sindikata, ki je že sedaj med najmočnejšimi v Sloveniji.

F. K.

Pred 4. skupščino sindikata komunale, varovanja in poslovanja z nepremičninami

Osrednja točka bodo volitve

Predsedstvo Sindikata komunale, varovanja in poslovanja z nepremičninami Slovenije (SKVNS) je sklenilo, da bo 4. skupščina tega sindikata 14. marca v Portorožu. Na njej bo sodelovalo 55 delegatov in številni gostje. Prišli bodo tudi kolegi iz držav, nastalih na ozemlju bivše Jugoslavije, s katerimi je SKVNS obnovil sodelovanje.

Dnevni red skupščine bo tradicionalen, poročilo o delu v minulem mandatnem obdobju, spremembe in dopolnitve statuta, program dela in volitve novega vodstva.

Kot nam je povedal sekretar SKVNS Mišo Mikolič, se je razprava pred skupščino v največji meri vrtela o predlogu spremembe statuta, po kateri bi predsednik svojo funkcijo opravljal profesionalno. Čeprav so bila mnenja o tem deljena, se je predsedstvo sindikata odločilo kadrovske priprave voditi ob upoštevanju predlagane nove statutarne ureditve.

Za predsednika je bilo verjetno tudi zaradi tega evidentiranih kar precej kandidatov. Največjo podporo je dobila **Dragica Andlo-**

vič iz Maribora, ki je vodila pogajalsko skupino sindikata.

Poleg nje so bili evidentirani še **Damjan Kavčič** iz Kranja, **Stane Zupančič** in **Antoan Gavrilov** iz Ljubljane. Za neprofesionalno opravljanje predsedniške funkcije sta bila evidentirana še **Iztok Majhenič** in **Vasja Piškur** iz Ljubljane. Predsedstvo bo na kandidatno listo uvrstilo le kandidate, ki izpolnjujejo razpisne pogoje in bodo dobili zadostno podporo članstva.

SKVNS bo tudi v novem mandatnem obdobju imel tri podpredsednike, za področje komunale kandidirajo **Črtomir Jaramaz**, **Drago Horvatič** in **Ana Turin**, za področje nepremičnin **Vladimir Stopar** in **Boris Bužgon**, za področje varovanja pa **Borut Srimšek** in **Iztok Majhenič**.

F. K.

Za 28. februar je sklican 2. kongres Sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije (Stupis). Dnevni red je dokaj standarden, obravnava in sprejem poročila o delu med 1. in tem kongresom, sprememb in dopolnitev statuta, programskih usmeritev in volitve novih organov in funkcionarjev. Za predsednika kandidira dosedanji podpredsednik Jože Turk, za podpredsednici Martina Horžen in Danica Merlin, za sekretarja pa dosedanji predsednik Tone Rozman. Iz predlogov listin smo za objavo strnili več ugotovitev in novih usmeritev.

Pred 2. kongresom sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije

Kolektivno pogodbo dejavnosti braniti z vsemi sredstvi

Predlog poročila ugotavlja, da se je število zaposlenih v tekstilni, oblačilni in usnjarski industriji od leta 1998 do septembra 2001 od skoraj 37.000 zmanjšalo na malo manj kot 31.000. Povprečne plače v predelovalnih dejavnostih so bile za kakšnih 20 odstotkov večje od povprečnih v tekstilni, oblačilni in usnjarski industriji. V štirih letih je stečaj ali prisilno poravnava doživelo skoraj 80 podjetij.

Republiški odbor Stupisa je spremljal rezultate gospodarjenja v podjetjih in na tej podlagi postavljali javne zahteve za izboljšanje socialnega položaja zaposlenih. V prilogi poročila je objavljenih kar pet opozoril in zahtev vladi, državnemu zboru in drugim, da ukrepajo za izboljšanje razmer v tekstilni, oblačilni in usnjarski industriji. Objavljeni so tudi odgovori vlade in drugih pristojnih organov.

Kolektivna pogodba dejavnosti je bila sklenjena v letu 1997. Njena veljavnost je bila trikrat podaljšana z aneksi in velja do konca leta 2003. O pravicah zaposlenih iz kolek-

tivne pogodbe je republiški odbor članstvo redno obveščal prek svojega informatorja.

Stavke celotne dejavnosti ni bilo, stavkalo pa je več kot 2000 zaposlenih v 13 podjetjih. Glavni razlog za stavke so bile neizplačane plače za dva ali več mesecev.

Iz članarine je republiški odbor Stupisa izločal sredstva za solidarnost in za stavke. Iz solidarnostnih sredstev je v zadnjih štirih letih posameznikom in sindikatom podjetij nakazal skupaj kakšnih 25 milijonov tolarjev pomoči. Z Adriaticom pa je Stupis sklenil pogodbo, po kateri so člani nezgodno zavarovani.

V predlogu programske usmeritve med drugim piše, da bo Stupis bil boj za ohranitev delovnih mest. Če le-teh v dejavnosti ne bo mogoče obdržati, si bo prizadeval, da bi jih odprli drugje. Pri tem pa si bo prizadeval, da bi cena dela zaposlenim zagotavljala materialno in socialno varnost.

Zaradi tega cilja bo Stupis branil kolektivno pogodbo dejavnosti z vsemi sredstvi sindikalnega boja. Hkrati si bo prizadeval tudi za to, da bi delavci ohranili že dosežene pra-

vice. Normativni del kolektivne pogodbe naj bi nadgradili z novim zakonom o delovnih razmerjih, pogoji za delo sindikata, nadomestili in dodatki. V tarifnem delu kolektivne pogodbe si bo sindikat prizadeval za nov plačni model. Plače naj bi usklajevali v zneskih in ne v odstotkih. Stupis si bo prizadeval za zmanjšanje razlik med minimalno plačo in izhodiščnimi plačami. Namesto internih aktov naj bi v podjetjih podpisovali kolektivne pogodbe.

Stalna naloga Stupisa bo pritiskati na državne organe, da pripravijo strategijo ohranitve tekstilne in usnjarske industrije. Prizadevali si bodo, da bi bili slabo plačani delavci (minimalne plače naj ne bi bile obdavnene) razbremenjeni davčnih bremen. delavske plače bodo skušali povečati z zmanjševanjem obdavčitev in prispevkov. Prispevek za prostovoljno zavarovanje je treba spremeniti, saj je v letnem znesku sedaj enak eni mesečni delavski plači. Če bodo družbe gospodarile z dobičkom, naj bi zaposleni bili pri tem udeleženi. V družbah naj bi se uveljavila tudi 13. plača in navada, da delodajalci delavcem plačajo dodatno pokojninsko zavarovanje.

Stupis bo odprt za povezovanje z drugimi sindikati v ZSSS in si prizadeval za akcijsko enotnost slovenskih sindikatov.

F. K.

Sindikat upokojencev Slovenije

Upokojenci – poskrbimo zase!

Upokojenci, ki smo se zbrali pod okriljem Svobodnih sindikatov, želimo prek svoje sindikalne organizacije vplivati na to, da bi se medgeneracijska pogodba uresničevala v celoti. Ko smo bili še aktivni, smo zagotavljali sredstva za takrat upokojene, sedaj pa upravičeno pričakujemo, da bodo sedaj zaposleni za nas prav tako zagotavljali potrebna sredstva.

Ugotavljamo, da si je država iz blagajne ZPIZ sposodila 24 milijard tolarjev – s čimer smo se strinjali – iz pojasnila Stojana Grilja iz DURS-a sklepamo da ta dolg sploh ne bo poravnán, saj bo kmalu potekel 10-letni zastaralni rok.

Poleg tega vlada že pripravlja nove davke, ki bodo tudi vplivali na kakovost našega preživetja do konca življenja. Iz dnevnega časopisja smo razbrali, da smo bili upokojenci s spremembo zakonodaje v letu 2000 kar trikrat prikrajšani pri izplačilih pokojnin.

Kar za 231.306 od 500.000 upokojencev je država dolžna plačevati prispevke. Ostaja odprto vprašanje, ali te obveznosti država v redu izpolnjuje. Redno starostno upo-

kojeni delavci res nismo krivi, da država upokojuje čedalje več ljudi oz. jim pokojnine kar podarja, čeprav niso prav nič prispevali v pokojninsko blagajno. Mislimo na izredne pokojnine, »cerkvene« pokojnine, pokojnine obrtnikov, ki so plačevali minimalne prispevke, pa sedaj dobivajo npr. varstveni dodatek, upravičence do dela pokojnine do zneska najnižje pokojnine itd.

Upokojenci – člani Sindikata upokojencev Slovenije, v ZSSS ugotavljamo, da nimamo svojega predstavnika v ZPIZ-u, kar bo potrebno v prihodnjem obdobju zagotoviti. Prav tako bo tudi potrebno pred naslednjimi volitvami v državni zbor ugotoviti, koga bomo volili, da ne bo tako zlahka pozabil na upokojence, kot je to storila sedanja garnitura.

Zato pozivamo upokojence, naj se množično včlanijo v svojo upokojensko organizacijo sindikata, saj bomo edino preko nje lahko hitreje uresničevali svoje z delom pridobljene pravice.

Lojze Mežnarič,
predsednik območnega odbora SUS
Ljubljane in okolice

Ingrad v postopku prisilne poravnave

Podjetje Ingrad iz Celja se že dalj časa srečuje s težavami, zdaj pa je pristojno sodišče zanj uvedlo postopek prisilne poravnave. Kakor nam je povedala sekretarka območnega odbora sindikata delavcev gradbenih dejavnosti v Celju Milica Dabanovič, so delavci Ingrada prejeli zadnjo povsem regularno plačo 5. novembra lani. Odtlej so prejeli samo akontacije v obliki kreditov. V postopku prisilne poravnave bodo delavci prijaviili terjatve za tri neizplačane plače in še za nekatere druge neizplačane prejemke.

Ingrad, ki je enkrat že preživel postopek prisilne poravnave, namerava ob finančni reorganizaciji odpustiti tudi trajno presežne delavce. Večina delavcev v Ingradu po novem zakonu o delovnih razmerjih sodi med zaščiteni kategorije, ki jih podjetje ne more odpustiti niti v postopku prisilne poravnave. Po besedah Milice Dabanovič bo sindikat delavcev gradbenih dejavnosti, ki svoje članne zastopa v postopku prisilne poravnave, budno spremljal postopek in vse dogajanje v zvezi z njim in po potrebi ukrepal za zaščito delavskih pravic.

T. K.

Pogovor z Dušanom Semoličem, predsednikom ZSSS

V ospredju bo boj proti amerikanizaciji industrijskih odnosov

S predsednikom ZSSS smo se pogovarjali o tem, kako je nedavni kongres vplival na delo te sindikalne zveze. Zanimali so nas tudi odnosi z drugimi sindikati in problemi v zvezi z reprezentativnostjo GZS. Semolič je orisal tudi prve izkušnje z zakonom o delovnih razmerjih in opozoril, da so sindikati z njim prevzeli veliko odgovornost.

Kongres ZSSS je po splošnem mnenju okrepil Zvezo in vanjo povezano sindikate. Kako lahko to izkoristite v odnosih s socialnimi partnerji?

Semolič: Na minulem kongresu se je ZSSS povsem poenotila o temeljnih ciljnih organizacije. Začrtani cilji nam omogočajo iniciativo pri delovanju v korist članstva, olajšujejo nam tudi delo pri reševanju manjših vsakodnevnih problemov.

Seveda pa kongres ni določil natančne strategije in taktike delovanja. Ta je namreč odvisna tudi od aktivnosti in izraženih interesov naših partnerjev, tudi nasprotnikov. Če smo se odločili za socialno partnerstvo, moramo

jo le argumenti. Med dvajsetimi člani pa je zelo normalno, da so interesi zelo različni. Sploh pa danes majhen sindikat lahko že jutri postane velik in obratno.

Pogajanja o socialnem sporazumu trajajo že kar dolgo. Kaj bo za ZSSS temeljno merilo za sprejem sporazuma, če se bodo pogajalci zanj sploh dogovorili? Se vam zdi, da je za sporazum zainteresirana vlada v celoti ali je to le osebna ambicija ministra za delo?

Semolič: Za ZSSS in druge udeležene je socialni sporazum zelo resen projekt. Če se bomo o njem uspeli dogovoriti, bomo veliko prispevali k okrepitvi socialnega partnerstva in razvoju socialnega dialoga. Uspešni bomo, če bo sporazum vseboval poti, po katerih bo naša država bolj prijazna do delavstva in tudi bolj socialna.

Ambicije ZSSS glede vsebine sporazuma je pred pogajanja določilo predsedstvo. Če nam jih bo uspelo vgraditi v sporazum, s podpisom ne bo težav.

Na prvo mesto bi postavil spremembe v zdravstvenem zavarovanju, ki bodo omogočile večjo solidarnost med zavarovanci. Vse temeljne pravice bi morale kriti obvezno zdravstveno zavarovanje.

Mislim, da smo se o tem skoraj že dogovorili.

Drugi cilj je sprememba plačne politike in uveljavitev kolektivnih pogodb dejavnosti. Ker se pri tem mi in GZS zelo razhajamo, pogajanja o tem še niso končana. Ali bomo tudi pri tem uspešni, bomo videli v naslednjih dneh.

Pri davčni politiki si prizadevamo, da bi bile plače do minimalne oproščene dohodnine. Prizadevamo si tudi, da bi bile dohodnine oproščene vse odpravnine. Mislim, da pri teh dveh ciljnih nismo daleč od dogovora. Velike ambicije smo imeli tudi pri izboljšanju pravne varnosti in mislim, da smo to poglavje še odključali. Najpomembnejše pri tem je skrajševanje rokov za izdajo pravomočnih sodb. Velik poudarek dajemo tudi arbitriranju in usposabljanju sodnikov porotnikov.

Socialni sporazum je vladin projekt, zanj pa si najbolj prizadeva minister za delo. Na

pogajanjih smo z ministrom pogosto na istih valovnih dolžinah, kar pa ne velja za predstavnike GZS.

Pogajanja o kolektivnih pogodbah dejavnosti, še posebej o novem plačnem modelu, so v slepi ulici. Je razlog le v okostenelosti GZS in stranski vlogi združenja delodajalcev, ali so razlogi tudi na strani sindikatov?

Semolič: Mislim, da gre zlasti za nepripravljenost GZS, ki se kaže v trdih stališčih in tudi vedno novih izgovorih. Najprej so govorili, da je treba počakati na sprejetje zakona o delovnih razmerjih, ko je bil ta sprejet, so začeli govoriti o socialnem sporazumu in zakonu o kolektivnih pogodbah. Ključno je njihovo trmasto vztrajanje pri splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo. Hočejo jo ohraniti, čeprav jo je čas povozil in ni primerljiva z evropskimi standardi. Mislim, da je v ozadju težnja po amerikanizaciji industrijskih odnosov. Ta politika favorizira sklepanje kolektivnih pogodb in boljše plače, kar je seveda mogoče le v podjetjih, ki dosegajo dobre rezultate.

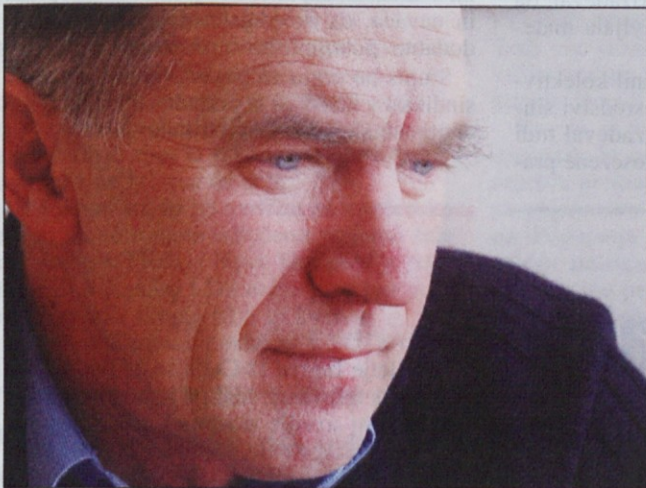
Takšno politiko zagovarjajo nekateri direktorji velikih podjetij, ki se ne zadovoljujejo s tem, da obvladujejo kapital. Njihov cilj je tudi obvladovanje sindikatov in zato ustanavljajo podjetniške. Sindikati od zunaj so zanje moteči, še posebej člani Svobodnih sindikatov.

Prepričan sem, da je na dolgi rok to zgrešeno in neskladno tudi z zakonom o delovnih razmerjih. Ta je namreč dal prav kolektivnim pogodbam dejavnosti zelo velik pomen, izrecno jim je prepustil urejanje nekaterih vprašanj. Kolektivne pogodbe dejavnosti naj bi določale le minimalne standarde, o večjih plačah in drugih pravicah pa dopuščale pogajanja v podjetjih.

Po mojem mnenju so v GZS ugotovili, da pogajanja o splošni kolektivni pogodbi lahko obvladujejo in da jih v panogah ne bi dovolj dobro obvladovali. S tem vodstvo GZS kaže veliko nezaupanje do vodstev panožnih združenj.

ZSSS je sprejela stališče, da GZS ne more biti več socialni partner. Kako uveljaviti to stališče, saj se lahko zgodi, da sindikati sploh ne bodo imeli pravega partnerja za pogajanja.

Semolič: To, da je GZS v Sloveniji partner na pogajanjih in udeleženec socialnega dialoga, v Evropi ni normalno. GZS je namreč paradržavna institucija, saj njen položaj določa zakon, ki ji zagotavlja tudi materialno bazo. Dolgoročno zbornica ne more ostati reprezentativen socialni partner, to vlogo lahko opravljajo le svobodno združeni delodajalci. Problema seveda ni mogoče rešiti čez noč, nerazumljivo pa je, da se v desetih letih ni nič spremenilo. Na uresničitev svoje zahteve ne moremo čakati neskončno dolgo, saj se samo

spoštovati legitimne interese drugih udeležencev. Nič ni le črno-belo, ne moremo reči, da imamo le mi prav in da se drugi motijo. Iskaneje kompromisov je zahtevno delo.

Prepričan sem, da se je vodstvo ZSSS, sestavljeno iz predstavnikov vseh sindikatov dejavnosti, sposobno odzivati na vse aktualne probleme in zahteve članstva.

Odnosi znotraj ZSSS, kot jih je videti na sejah predsedstva, so nenavadni. Zdi se, kot da želi vodilno vlogo opravljati predstavnik najmanjšega sindikata, ker so predstavniki največjih industrijskih sindikatov preveč pasivni?

Semolič: O tem, kdo je velik, kdo majhen, je težko dajati absolutne sodbe. Pomembno pa je, da seje predsedstva omogočajo vsem članom, da uveljavljajo interese svojih sindikatov. Pri tem ni pomembno, koliko je kdo velik ali glasen. Odloča večina in pri tem šteje-

po sebi ne bo nič zgodilo. Dokler bo GZS opravljala naloge združenja delodajalcev, se ne bo nič spremenilo. Na koncu koncev, zakaj bi delodajalci plačevali dve članarini, če jim GZS opravlja vse naloge. Prepričan pa sem, da se bo združenje delodajalcev lahko začelo krepiti šele takrat, ko bodo o tem prepričani tudi v GZS. Evropa jim pri tem lahko pomaga, le poslušati morajo koga, ki od tam prihaja.

Kakšni pa so odnosi med družino Svobodnih sindikatov in drugimi sindikati? Je mogoče že opaziti znake začetka združevanja ali vsaj povezovanja namesto konkurenčnosti in drobljenja?

Semolič: Sindikalni pluralizem je realnost in konkurenčnost je njegova neizogibna sestavina. Medsebojnega sodelovanja pa je vedno več, tudi medsebojne tolerantnosti. Zraslo je prepričanje, da moramo sindikati pri velikih projektih sodelovati in da smo le tako lahko uspešni. Tako je bilo na primer pri zakonu o delovnih razmerjih, podobno je sedaj pri socialnem sporazumu. Razlike med nami so legitimne, vendar se ne kažejo več v ideologiji. Me-sindikálnih nasprotovanj skoraj ni več. Mogoče so za to zaslužne tudi politične stranke, ki se ne spuščajo več na sindikalno področje.

Kar zadeva Svobodne sindikate smo za združevanje, kar pa čez noč ni uresničljivo. Prav zaradi sodelovanja pri večjih projektih pa smo po mojem mnenju na dobri poti in bomo verjetno dočakali tudi kakšno združitev. Na to bo vplivalo tudi spoznanje, da več sindikatov ni jamstvo za več pravic delavcev.

Zakon o delovnih razmerjih naj bi po večinskem mnenju okrepil vlogo sindikatov, povečal naj bi tudi zanimanje za članstvo v sindikatih. Je mogoče o tem že dati kakšno oceno, temelječo na konkretnih podatkih?

Semolič: V ta zakon nam je res uspelo vgraditi določbe, ki dajejo članom sindikatov večjo zaščito kot nečlanom. To je pomemben dosežek in sindikati bomo morali te določbe zelo odgovorno uresničevati. Večji interes zaposlenih za včlanitev v sindikate smo že zaznali v več okoljih, o imenih podjetij in zavodov je še prezgodaj govoriti. Prepričan sem, da bo uspešno delo sindikata na področju urejanja delovnih razmerij zanimanje za včlanitev v sindikate še povečalo. Biti v sindikatu pomeni biti močnejši. Želim pa poudariti, da je treba v sindikatu biti pravočasno in ne šele takrat, ko delavec pride v nesrečo. Te se zgodijo vedno nepričakovano.

Iz nekaterih okolij prihajajo opozorila, da se delavci bojijo javno vstopati v sindikate in da jim delodajalci to izrecno odsvetujejo ali celo zahtevajo od njih, da niso v nobenem sindikatu.

Semolič: To se dogaja zlasti pri slabih delodajalcih, ki v sindikatu ne vidijo partnerja, ampak oviro za uresničevanje svojih interesov. Morali bi se zavedati, da s tem kršijo z ustavo zagotovljeno svobodo sindikalnega organiziranja. Mislim, da je takšna politika zelo kratkovidna in dolgoročno škodljiva za delodajalce in njihova podjetja.

Zakon o delovnih razmerjih velja skoraj dva meseca. Je že kaj podat-

kov, da ga direktorji zlorablajo v škodo delavcev?

Semolič: Izstopa zlasti problem prerazporejanja delavcev. Ker novi zakon o delovnih razmerjih tega termina več ne pozna, delodajalci spreminjajo sistemizacije. Na tej novi podlagi pa delavcem pogosto ponujajo nove pogodbe o zaposlitvi, s katerimi jih razvrščajo na slabše plačano delo, tudi pravice jim zmanjšujejo. Čeprav so to osamljeni primeri, moram poudariti, da pri tem zlorablajo zakon. Zato bomo na vse takšne primere javno in odločno reagirali.

Poudariti želim tudi to, da se začenja interpretiranje sprejetega zakona o delovnih razmerjih. Tega ne bodo delali le sodniki in delodajalci, ampak tudi mi v Svobodnih sindikatih. To je naša velika odgovornost, ki smo jo zavestno sprejeli, ko smo si na pogajanjih prizadevali za takšen zakon, kot je bil sprejet. Interpretacije naše strokovne službe so v javnosti že zbudile pozornost.

Vstop v EU je pred vrati, kaj lahko delavci pričakujejo? Je na mestu mnenje, da bo več pravne države, boljše plače, večje blagostanje?

Semolič: Svobodni sindikati smo že pred

leti izrazili interes za vstop v Evropsko unijo. Za to smo se odločili, ker smo želeli, da njihovi standardi pridejo k nam čim prej. Mogoče smo pri zakonu o zdravju in varstvu pri delu to že dosegli. Vedeli smo, da je naše gospodarstvo usodno odvisno od Evropske unije.

Vseskozi smo govorili, da vstop v Evropsko unijo ni cilj, ampak sredstvo za izboljšanje življenja, za večje pravice zaposlenih.

Ker nismo izjema, vemo, da bodo leto ali dve tudi nove težave, občutili jih bodo zlasti zaposleni v podjetjih, ki so se zapirala pred svetovnim trgom. Težave zaradi večje izpostavljenosti konkurenci so imeli tudi v sednji Avstriji.

Delavci lahko upravičeno pričakujejo več varnosti in boljše življenje. Tega pa bodo deležni le, če bodo njihovi menedžerji sposobni odgovoriti na izzive globalizacije in delovanje tržnih zakonitosti.

Katerim ciljem boste v prvem polletju letos dajali prednost?

Semolič: Zlasti kolektivnim pogodbam dejavnosti, s katerimi želimo preprečiti amerikanizacijo industrijskih odnosov.

Franček Kavčič

Sporazum še na obzorju

Piše: Brane Mišič

Čeprav se o socialnem sporazumu pogajamo več kot leto dni, je do njegove sklenitve še daleč. Podobno je bilo tudi konec devetdesetih let, ko zaradi nepopustljivosti GZS sporazum sploh ni bil podpisan. Velik in ključni problem pogajanj je v tem, da se partnerji obdelujejo med seboj, namesto da bi obdelovali probleme. Nezaupanje med socialnimi partnerji počasi duši pripravljenost za iskanje kompromisnih rešitev.

Če želimo upoštevati načelo socialne in pravne države, se moramo odpovedati liberalizmu in samovoljnemu urejanju gospodarskih in z njimi povezanih socialnih razmerij.

Čeprav se sindikati ne strinjamo s predlogi o evropski eskalaciji, je v predlogih ministra Mramorja, ki skrbi za zdravje javnih financ, veliko pozitivnih in za razvoj nujnih ukrepov. Delo pri nas je glede na kapital preveč obremenjeno. Vprašanje je, v čigavem interesu je družba, v kateri gre dobro desetim odstotkom ljudi, vsi drugi pa so revni.

Vsi menimo, da je sedanja plačna politika slaba, saj plače obravnavamo kot v dogovorni ekonomiji. Želja Gospodarske zbornice in nekaterih sindikalnih central za ohranitev splošne kolektivne pogodbe je nesprejemljiva. Morda se za to željo skriva težnja po centraliziranem odločanju, morda

celo bojazen pred močjo sindikatov. Pri plačah je potrebno upoštevati fleksibilnost in odločanje o osnovnih plačah prepustiti partnerjem v dejavnostih. Podjetjem pa je treba hkrati omogočiti, da zaposlene stimulirajo za doseganje boljših rezultatov. Z določitvijo osnovnih plač v pogodbah dejavnosti je treba zagotoviti pogoje za delovanje trga dela.

Sedanje izhodiščne plače in količniki so ovira za gradnjo spodbudnih sistemov nagrajevanja, saj povečujejo socialne razlike. Če se življenjski stroški povečajo za pet odstotkov, se zaradi eskalacije izhodiščna plača prvega tarifnega razreda poveča za 3500 tolarjev, devetega pa za 10.500 tolarjev. Razmerje ostajajo enaka, kupna moč višjih plač pa se povečuje.

Novemu modelu plač, ki smo ga Svobodni sindikati uskladjili z združenjem delodajalcev, oporekajo v GZS. Čeprav so pred časom napovedali, da bodo sami pripravili model plač, ga še niso. Prepričani smo, da se morajo v kolektivnih pogodbah dejavnosti določiti osnovne plače (cena dela) za posamezne tarife.

Da odpustiš delavca in znižaš stroške, potrebuješ manj domišljije kot za osvojitve novih izdelkov in trgov. Nizke plače peljejo naša podjetja, zaposlene in tudi lastnike v stagnacijo ali celo nazadovanje.

Z novimi izzivi svetovnega gospodarstva se morajo soočiti tudi sindikati. Namesto kritiziranja predlogov drugih bi se morali dokazovati s predlogi rešitev v dobro članstva. Socialni dialog in kolektivne pogodbe lahko razvijajo le organizacije s prostovoljnimi članstvom, GZS to zagotovo ni.

Lara Jankovič,
simpatična igralka
mlajše generacije,
zgovorna, polna
energije, je šele nekaj
mesecev predsednica

Lara Jankovič:

Ker mi je mar

sindikata v Primorskem dramskem gledališču (PDG) v Novi Gorici. Igrala je v nekaj filmih, nastopa na televiziji, v stalnem ansamblu PDG pa dela že šest let. Pravi, da se je v tem času marsikaj spremenilo. Časi so vedno bolj kruti, več se zahteva od vseh zaposlenih.

Vedno bolj ambiciozne predstave delamo, pravi in še pristavi, da je prav tako, da gredo naprej, da ne zaostajajo, že itak so na Primorskem provinca, center je seveda Ljubljana. Svojevrstno priznanje je PDG dobilo s tem, ko je postalo gledališče nacionalnega pomena, kajti nedavno jih je od mestne občine Nova Gorica prevzela država.

Se je za vas kaj spremenilo?

Za nas se vseskozi kaj spreminja. Najbolj smo trenutno zaposleni negotovi zaradi novega zakona o delovnih razmerjih. Nima mo prave predstave, kaj nam prinaša. Bojim se, da do sedaj nismo vedeli, kaj imamo, sedaj bomo pa videli, kaj smo imeli. Zaposleni v PDG preprosto ne vemo, pri čem smo. Do sedaj je bila edina razlaga, ki smo jo slišali, da bodo direktorji dobili več pristojnosti. To je premalo, želimo več informacij. Če novi zakon prinaša drugačne pogodbe o delu, takšne, ki bodo pomenile več kolobarjenja nas igralcev med gledališči, je lahko to tudi dobro za tiste, ki veliko in dobro delamo. V praksi je sedaj malo gostovanj igralcev med gledališči, vsako gledališče polno zaposluje svoj ansambel, premalo prostora pa ostaja za druge.

Drugače pa PDG veliko gostuje doma in v tujini?

Res je, mi smo tipičen gostovalni teater. Napotamo povsod po državi, pa v bivših jugoslovanskih republikah, po Evropi, zlasti v sosednji Italiji smo stalno na odrih, bili smo tudi že v južni Ameriki. Takšna gostovanja so dobra izkušnja in dodatna potrditev za naše delo. Izmenjavamo si tudi produkcijo, nedavno je na primer čilski režiser režiral z njihovimi igralci naše besedilo, zdaj naj bi prišel še med nas z njihovim delom. To so čudovite izkušnje.

Preko Evropske gledališke konvencije (ETC) že obstajamo v Evropi. ETC je mednarodna gledališka zveza, ki skrbi za promocijo novih besedil, za prevajanje, gledališke delavnice, izmenjavo in izobraževanje gledaliških ustvarjalcev in za izmenjavo informacij. Prav preko njih je evropska javnost obveščena tudi o naših predstavah.

PDG je torej že v Evropi, v svetu. Kaj bo, ko se bodo tudi formalno zbrisale meje?

Mi smo že zdaj veliko onstran meja. Osebnost mislim, da bo to dobro za igralce. V Sloveniji se vrtimo v nekem stalnem loncu, tako bomo prišli lažje ven iz njega. So pa pri našem delu veliko prisotne jezikovne ovire. Jaz sem bila že v Angliji na šoli za muzikal, toda nisem se odločila tam ostati, tudi nekateri drugi moji kolegi imajo podobne izkušnje. Si-

Lara Jankovič: »Igralci smo delu predani, zato pričakujemo, da se nam naš trud prizna.«

cer pa na gostovanjih jezikovne pregrade uspešno premoščamo s podnapisi. Prevedeno besedilo teče vzporedno z našim igranjem na displayu in gledalci reagirajo na naše igranje, mogoče malo z zamudo pa vendarle. Krasen je občutek, da je tudi ta ovira premagana. Igralci potrebujemo aplavz, celo živimo zanj in lahko tudi od njega, vendar je en moj kolega dejal, da naše družine od aplavza ne morejo živeti.

To pomeni, da je denar prav tako pomemben?

Glejte, igralec ne moreš in ne smeš biti samo zaradi denarja. Igralstvo ni samo poklic, sama sem prepričana, da je to poslanstvo. Igralec nisi, če tega dela in načina življenja ne ljubiš. Neurejen delovni čas in podobne zadeve vzameš v zakup. Igralsko življenje je pač takšno, trdo, naporno, tudi nepredvidljivo, a lepo, če te veseli. Sama si ne predstavljam svojega življenja drugačnega, vendar je povsod neka meja. Vse lepo in prav, nerednost dela že, če pa je tega že preveč, ni več zdravo. To ubija umetniško vzdušje v ansamblih. Včasih nam direktor očita, da se to go držimo svoje pravice do dvanajsturnega počitka. Povedala sem mu že, da to ni bistvo naših težav, da je to le naša rešilna bilka, ki se je držimo, da imamo občutek, da lahko kaj naredimo zase. Na tovrstne kršitve smo že navajeni, vendar so kršitve in »kršitve«. Ena hujših se mi zdi slabo planiranje predstav in slab odnos do sodelavcev. Igralci smo delu predani, zato pričakujemo, da se nam naš trud prizna. Ne rabimo rdeče preproge, ampak priznanje za delo, tudi finančno priznanje je v

redu. Po različnih gledališčih so plače različne, vse niso dobre. Najvažnejši pa je odnos. V bistvu smo igralci izredno skromna bitja, malo rabimo, da smo zadovoljni. To je lahko le malo mrzle vode po vaji v neznosni vročini, kot nam jo je recimo pripravil naš direktor. Malenkosti, igralci smo občutljivi na malenkosti!

Kaj pa nagrade, te so za igralce še posebno priznanje?

Igralci smo v svojem bistvu nismo sploh samozavestni in stalno potrebujemo aplavze, potrditve, da delamo dobro, da smo na pravi poti. Sama sem imela srečo in takšno potrditev dobila na začetku svoje kariere, ko sem dobila Borštnikov prstan za mlado igralko. Pomenila mi je novo spodbudo in hkrati izziv, da sem se lotevala še težjih projektov, da sem priznanje opravičevala. Seveda je od vsakega posameznika odvisno kako nagrado sprejme, v glavnem pa so za nas plačilo za trud, odnos do dela, gledališča. Vsi veliki igralci so v svojem bistvu preprosti in skromni ljudje, ravno v tem je njihova veličina. Med našimi gledališkimi igralci praviloma ni zvezd, je pa res, da nekatera gledališča, kot je recimo ljubljanska Drama, delajo tudi na samopodobi gledališča kot celote in vseh igralcev posamezno. Nekakšen zvezdniški prah sipajo na svoje delavce in to je za vsako gledališče dobro.

Kakšno je vzdušje v PDG?

Imamo izredno dober ansambel, ki dobro deluje kot celota in vsak posamezno. PDG je prehodilo težko pot razvoja. Od ljubiteljskega gledališča v preteklosti, ko so bili prostori še v Solkanu, do novih prostorov, programov, visoke profesionalnosti. Naš umetniški vodja je pogumno zastavil novo sezono in to je pozitivno, kar se pozna tudi po nagradah, ki jih dobivamo. Mladi igralci prihajajo, od starejših se učimo, naša igra je na visokem profesionalnem nivoju. To je za gledališče odločilnega pomena, ni pa vse. V gledališču je že tako, da mora delovati dobro kot celota in morajo vsi njeni deli v korak s časom. Predvsem ne smejo težavnih sprememb opaziti gledalci. Predstave ne smejo trpeti. Za to igralci naredimo vse, kar je v naši moči, da se naše težave na odru ne vidijo. Toda takšni pravi profesionalci bi v gledališčih morali biti vsi, tako igralci kot vodstveni in strokovni sodelavci, od vratarja do hostes naprej. Vsi bi morali delati z zavestjo, da je najbolj pomembna vsaka predstava posebej in s tem ljudje, ki so na odru. Gledališče v svojem bistvu ne obstaja zaradi uprave in kriza v igralstvu nastopi, ko je pomemben le režiser, eksperiment, stavba... Igralec ne sme izgubiti na pomenu, kajti on je tisti, ki je vsakodnevno na odru, izpostavljen očem gledalca, peresom kritikov. Vsak naš gib, vsaka naša beseda na odru mora nekaj pomeniti. Igralci se tega zavedamo, zato se trudimo, da smo dobri. Drugače je žal z gledališko upravo. Ona neposredni kritiki ni izpostavljena in njene napake se na njej ne vidijo tako očitno, jih pa čutimo zaposleni in to ni dobro za ustvarjalno vzdušje. Vodstva gledališč bi se morala tega zavedati, imeti občutek za gledališko delo. Saj

Vasilij Križaj, predsednik sindikata Sinles v Javorju Pivka

Uprava in sindikat zgledno sodelujeta

Javor iz Pivke je med redkimi lesnopredelovalnimi podjetji, ki so tranzicijo in izugubo jugotrga preživela brez večjih pretresov. V njem je še vedno več kot 1000 zaposlenih. Po nedavno novi organizacijski strukturi je Javor Pivka d. d. združil lesne dejavnosti v eno podjetje Javor Pivka d. d., ki vključuje štiri profitne centre (PC Furnir v Prestranku, PC Opažne plošče na Belskem, PC Vežane plošče v Pivki in PC Pohištvo v Pivki in Baču). V okviru delniške družbe so še štiri družbe z omejeno odgovornostjo in sicer invalidsko podjetje v Pivki, Stroji s sedežem v Pivki, Trgovina Javor s sedežem v Ljubljani in Javor Trgovina s sedežem v Zagrebu. Za reorganizacijo so se odločili zaradi zmanjševanja stroškov in večanje učinkov dela. Slabšanja konkurenčnosti si Javor ne smemo dovoliti.

Po besedah Vasilija Križaja v delniški družbi deluje le sindikat Sinles. Sindikata Neodvisnosti, ki je bil prej praktično edini sindikat, od neuspele stavke pred dobrim letom dni znotraj podjetja ni več opaziti. Vsaj na pogajanjih z delodajalci je tako.

Konkurenčni sindikat se je po Križajevem mnenju zlomil, ker je s konfliktom z upravo prišel v konflikt tudi s članstvom. Ljudje niso razumeli, zakaj je do konflikta sploh prišlo, še posebej zaradi tega, ker je vztrajanje pri stavki najbolj škodovalo zaposlenim.

Na vprašanje, kakšne so v Javorju plače, Križaj odgovarja, da so v okviru povprečja lesarstva v Sloveniji. Izhodiščna plača (prvi tarifni razred) pa je nad ravnijo, kot jo določa kolektivna pogodba dejavnosti. Izplačila plač je redno in ne zamuja, prav tako izplačilo regresa za letni dopust. Božičnice pa zaposleni v Javorju lani niso prejeli, saj je podjetje zašlo v likvidnostne težave. Te so podjetje povezane z recesijo v Nemčiji in padajočim tečajem dolarja. To vprašanje je sindikat sicer načel, vendar sprejel argumente uprave, da ni možnosti za njeno izplačilo. So pa v Javorju v drugem poletju lanskega leta uvedli nov sistem stimuliranja zaposlenih, povezan z odsotnostjo z dela zaradi bolezni. Vsem, ki so v drugem poletju delali in niso bili "na bolniški", je konec leta pripadla nagrada 25.000 tolarjev bruto.

Ta ukrep se je upravi očitno posrečil, saj se je odsotnost z dela zaradi bolezni zmanjšala za 15.000 delovnih ur.

Križaja smo še vprašali, ali imajo v podjetju že kakšne izkušnje z novim zakonom o delovnih razmerjih. Čeprav izkušenj še nimajo, sklepa, da negativnih pojavov ne bo. Tudi ob reorganizaciji, ki običajno povzroči vsaj manjše število presežnih delavcev, v Javorju zaradi oblikovanja profitnih centrov niso nikogar odpustili. Podjetje je zadnja leta zmanjševalo število zaposlenih le zaradi rednega upokojevanja. Mladih pa niso zaposlovali dovolj in zato je starostna sestava zaposlenih dokaj visoka.

Sedaj zaposlujejo večinoma le strokovnjake. Lastno zanje je očitno nujno potrebno, da bi se lesarsko podjetje ohranilo na trgu.

Križaj pravi, da so v Javorju ohranili tudi nekaj pozitivnih pridobitev iz obdobja socializma, predvsem socialni čut. Človeka kot delavca ne enačijo z blagom na trgu, ampak kot vir možnosti za doseganje boljših učinkov na vseh področjih. Mogoče je to povezano tudi s sestavo uprave, ki ve kaj Javor pomeni za zaposlene v podjetju in ljudi v Pivški dolini. Povedati je treba, da je sindikat v decembru lani z upravo podpisal pogodbo o oblikovanju pokojninskega načrta, oziroma prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, pri zavarovalnici Triglav. V Javorju se ponašajo tudi z več počitniškimi apartmaji v Bohinjski Bistrici, na Lošinj, v Barbarigi in Piranu. Slednjega nameravajo prodati in namesto njega kupiti (zakupiti, najeti) nekaj v toplicah.

Na naše vprašanje, kakšni so pogoji za delo sindikata, je Križaj povedal, da so dobri.

Vasilij Križaj je hkrati predsednik sindikata in predsednik sveta delavcev. Kot ekonomist dela v plansko-analitski službi. Fotografirali smo ga pred vrati v sindikalno pisarno. Križaj skrbi, da je tudi oglasna deska vedno polna sindikalnih obvestil.

Medsebojne odnose so uredili s posebno pogodbo. Pri delu Križaj nima nobenih težav, saj lahko izkoristi dogovorjeno število ur za sindikat. Z direktorjem se, če je potrebno, lahko vedno pogovori. Ker pa večjih problemov niso imeli, tudi pogovorov ni bilo veliko.

Sekretar območnega odbora sindikata Sinles Bojan Kramar prihaja v Pivko občasno, če je to potrebno. Iz vodstva Sinlesa pa so v Javorju prišli le ob ustanovitvi sindikata in podpisovanju dogovora med upravo in sindikatom o pogojih za delo sindikata v Javorju.

Sindikalni zaupniki, ki so predsedniki podružnic na posameznih lokacijah, se kot člani izvršnega odbora enkrat mesečno zberejo na sestanku in obravnavajo aktualna vprašanja. Križaj sam ne odloča o ničemer, o vsem odloča izvršni odbor skupaj. Tudi solidarnostne pomoči, ki se dodeljujejo po pravilniku o solidarnostni pomoči predlaga upravi izvršni odbor sindikata. Za upravo je pohvalno tudi to, da sindikalnim zaupnikom za udeležbo na sejah izvršnega odbora izplačuje potne stroške. Uprava se očitno zaveda, da je dobro sindikalno delo eden od pogojev za uspešnost podjetja, meni Križaj.

F. K.

gledališče ni tovarna in ga je treba drugače voditi. Menim, da mora biti v vodstvu vedno nekdo iz stroke, nekdo, ki ima rad gledališče in ve, kako to diha, ki je odličen organizator in zna gledališču ustvariti tudi celostno zunanjo podobo, znotraj pa voditi dober dialog z zaposlenimi.

Kaj vam pomeni delo v sindikatu?

V sindikatu sem zato, ker mi ni vseeno, ker mi je mar, ker se tako lahko borim za boljše. Sem pač takšen tip človeka, da me krivice bolijo in sem brez dlake na jeziku. Povem, kar me žuli in najbrž so me tudi zato izbrali

za predsednico sindikata. Mislim pa, da vodstva in sindikati ne bi smeli stati na nasprotnih bregovih, ampak bi se morali stalno dogovarjati. Navsezadnje nam gre vsem za isto stvar, da bo gledališče dobro delalo. Sama sem mogoče prevelik perfekcionista, vendar sem kritiko vedno pripravljena sprejeti in se iz nje poskušam kaj tudi naučiti. To sem videla pri starejših kolegih, s katerimi sem imela priložnost delati. Igralci postanejo veliki prav zato, če vedno vse delajo od začetka in se sproti soočajo z odzivi ljudi okoli sebe, da bi naredili svoje delo boljše. Zavedati se je

treba, da je dobronamerno opozarjanje na napake vedno konstruktivno in lahko vodi do izboljšanja sebe ali tudi institucije, ki lahko dobro dela le kot celota.

Osebnost me moti predvsem to, da nekateri ne ločijo mene kot Laro, kot osebo in igralko, in mene kot predsednico sindikata. Mojih besed, kaj šele kritik, ne razumejo vedno pravilno. Včasih je to moje sindikalno delo in prav gotovo ni osebni napad. To dvojje je treba ločiti. Če sem že v sindikatu, bom pa ja lahko kakšno rekla.

Mojca Matoz

Pogovor s sekretarko območne organizacije ZSSS v Podravju
Vekoslavo Krašovec

Delavci se bojijo postaviti za svoje pravice

V Mariboru in Podravju se je lani število delovnih sporov, ki dobijo svoj epilog na delovnem sodišču, nekoliko zmanjšalo. Tako kažejo podatki Delovnega sodišča v Mariboru, ki jih je pred kratkim javnosti predstavil njegov predsednik **Stanko Omerzu**. Tudi varuh človekovih pravic **Matjaž Hanžek** je po uradovanju v Mariboru dejal, da se je zaradi delovnih sporov in socialnih problemov nanj obrnilo znatno manj delavcev kot v preteklosti. Zaradi teh podatkov in izjav smo se za komentar obrnili na sekretarko območne organizacije ZSSS v Podravju **Vekoslavo Krašovec**.

»Že nekaj časa ugotovljamo, da se delavci manj borijo za svoje pravice, kot so se včasih,« pravi Krašovec. »Vse kaže, da je to posledica še vedno zelo visoke stopnje brezposelnosti v Mariboru in regiji, pa tudi zaposlovanja za določen čas. Velika večina delodajalcev delavcev sploh ne zaposluje več za nedoločen, temveč samo še za določen čas, takšnih je kar 70 odstotkov. Za določen čas zaposlene delavce je strah, da bodo izgubili zaposlitev, zato se preprosto ne upajo postaviti za svoje pravice. Raje trpijo krivico, samo da se ne bi zamerili delodajalcu in da bi ohranili delo in z njim vsaj skromno socialno varnost.«

V zadnjem desetletju je v Podravju moralo v stečaj 200 srednje velikih in velikih podjetij, v katerih je bilo zaposlenih preko 50.000 delavcev.

»Veliko delavcev se je kasneje zaposlilo v manjših privatnih podjetjih. Veliko večino teh delavcev so novi delodajalci zaposlili samo za določen čas, zdaj pa jim delovno razmerje za določen čas na tri ali šest mesecev samo podaljšujejo,« pojasnjuje Krašovec.

Ali so se delavci v devetdesetih letih, ki so propadla velika industrijska podjetja, bolj borili za svoje pravice kot danes? »Da!« pravi Krašovec. »V velikih podjetjih so se delavci počutili bolj močne in bolj varne pred šikaniranjem, zato so delodajalca upali opozoriti na kršitve svojih pravic. Seveda so se delavci takrat borili le za tiste pravice, ki so bile zapisane v zakonih in kolektivnih pogodbah.

V preteklosti so kolektivne pogodbe omogočale določeno opazovanje od plač. Mnogi delodajalci so to poskušali izkoristiti in so delavcem mimo ustreznih postopkov zmanjšali plače. To je privedlo do velikega števila delovnih sporov, kjer se delavcem ni bilo potrebno posebej izpostavljati, saj je marsikdaj šlo za kolektivne delovne spore, kjer je delavce zastopal sindikat. Če smo delodajalcu dokazali, da je plače znižal po nezakoniti poti, je pravdo izgubil. Danes pa je to drugače, saj kolektivne pogodbe veljajo stoodstotno. Če se delavec postavi za svoje pravice, se mora izpostaviti sam z imenom in priimkom, drugače mu sindikat ne more pomagati.«

Strah pred izgubo zaposlitve

»V letu 2002 se ni na našo območno organizacijo zateklo po pomoč nič manj delavcev kot v preteklih letih, kvečjemu več,« pravi Krašovec. »K nam prihajajo delavci zaradi tega, da zatožijo delodajalca in nam povedo, kako jim krši pravice iz dela. Mnogi nas prosijo, če jim lahko pomagamo, vendar tako, da njihovega imena delodajalcu ne bi omenjali. Ko jim povemo, da to ni mogoče, ker moramo v vsakem konkretnem primeru slišati tudi drugo plat medalje, nas mnogi prosijo, naj nič ne ukrenemo. Še bolj pa se mnogi delavci bojijo tožiti delodajalca na delovnem sodišču, četudi bi jih v sporu zastopala sindikalna služba pravne pomoči. Delavci se bojijo, da jim delodajalec zaradi tega ne bo podaljšal delovnega razmerja za določen čas.

Na območni organizaciji ZSSS vemo, da delodajalci z imenom in priimkom ne spoštujejo delovno-pravne zakonodaje in kolektivne pogodbe, vendar ne moremo ukrepati, ker se delavci bojijo izpostaviti. Na takšen problem opozorimo sindikalno podružnico v podjetju, marsikdaj pa v načelni in splošni obliki tudi delodajalca. Če prizadeti delavci pristajajo na kršitve svojih pravic, pa takšno posebej učinkovito. Razumljivo pa je, da morajo delavci temeljito premisliti, preden grejo v delovni spor s svojim delodajalcem.

Vekoslava Krašovec: V mariborski industriji je za določen čas zaposlenih že 70 odstotkov delavcev.

Običajno mislijo, da se ob tako velikem številu brezposelnih nimajo kaj igrati.«

Minimalna plača ohranja socialno stabilnost

Samo na območju mestne občine Maribor je bilo novembra lani 11.991 brezposelnih delavcev. Od vseh brezposelnih jih je samo 1637 prejelo denarno nadomestilo, 535 pa denarno pomoč. Na območju upravnih enot Maribor, Lenart, Pesnica, Ruše in Slovenska Bistrica pa je bilo novembra lani 17.969 brezposelnih delavcev, od tega jih je denarno nadomestilo in denarno pomoč prejelo samo 18,6 odstotka. Stopnja registrirane brezposelnosti je znašala 17,9 odstotka. V celotnem Podravju, kamor sodita še upravni enoti Ptuj in Ormož, pa je bilo lani okoli 25.000 brezposelnih oseb.

Tudi ekonomski položaj delavcev v podravskem gospodarstvu in še zlasti v industriji se lani ni izboljšal, saj okoli 70 odstotkov zaposlenih prejema minimalno plačo. »Če v Sloveniji ne bi poznali minimalne plače oziroma če bi ta bila nižja, bi bila socialna slika v Podravju še mnogo slabša. Zdaj pa minimalna plača ohranja socialno stabilnost v regiji.«

Res je, da so bile v devetdesetih letih v številnih mariborskih tovarnah plače realno še nekoliko nižje kot danes, vendar so številni delavci prejeli še poplačila svojih terjatev, ki so jih pri-

javljali v stečajnih postopkih. Samo Svobodni sindikati so v stečajnih postopkih zastopali več kot 40.000 delavcev. »Sedaj teh poplačil praktično ni več ali pa jih je zelo malo. Tudi zaradi tega imajo delavci manj sredstev za preživetje,« pojasnjuje Krašovec.

Mariborsko gospodarstvo še vedno na mrtvi točki

Kako pa je z industrijskimi conami, ki so zrasle na lokacijah propadlih mariborskih gigantov? »V teh conah nastajajo nova podjetja, ki v glavnem nadaljujejo zdrave programe nekdanjih podjetij, vendar nekatera tudi sama hitro propadejo. Osnovni problem teh podjetij je, da nimajo dovolj kapitala za odkup proizvodnih prostorov in strojne opreme. Zato morajo sredstva za proizvodnjo najemati, to pa je za mnoga nova podjetja preveliko breme. Če z določenim proizvodnim programom ni moglo preživeti staro podjetje, je novemu še toliko težje, ker mora plačevati še najemnino za prostore in stroje.«

Krašovec opozarja, da država v zadnjem času nudi podjetjem veliko spodbud. Problem pa je v tem, da Slovenija nima strategije gospodarskega in še zlasti industrijskega razvoja, zato podjetniki marsikdaj ne vedo, v katero panogo bi se usmerili. »Vseh panog ne bo mogoče sanirati, zato bi se morali usmeriti na najbolj perspektivne in donosne,« meni Krašovec. »Zdaj pa država sredstva, ki jih namenja za razvoj, razdrobi za sanacijo podjetij v različnih panogah. Tako tudi v Mariboru še vedno nimamo podjetij, ki bi postala nosilec razvoja celotnega gospodarstva.

Veliko denarja država nameni tudi za izvajanje programov aktivne politike zaposlovanja. To je dobro, vendar pa ta sredstva niso vedno pravilno usmerjena. Ravno zaradi tega, ker država nima jasne strategije gospodarskega razvoja, dodatno izobražujemo in usposabljammo delavce od danes do jutri. Tako so nekatere delavce v zadnjem desetletju že večkrat prekvalificirali, zaposlitve pa še vedno nimajo. Preveč sredstev gre za tiste, ki izvajajo izobraževanje in usposabljanje brezposelnih oseb in jim svetujejo. Ministra za delo sem pred časom že opozorila, naj bi naredili podrobno analizo, kam gredo sredstva za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja in kakšni so njihovi efekti. Rezultati se morajo odraziti v ohranjanju delovnih mest in v odpiranju novih delovnih

Pri podpisovanju novih pogodb o zaposlitvi je potrebna previdnost

Na območno organizacijo ZSSS v Podravju se je januarja in februarja obrnilo veliko delavcev, ker so jim delodajalci ponudili v podpis novo pogodbo o zaposlitvi. Pozanimali so se, ali so jim delodajalci v podpis ponudili ustrezne pogodbe. »Večina pogodb je bila napisana po vzorcu. Delodajalci pri njihovem sestavljanju niso dosledno upoštevali novega zakona o delovnih razmerjih, še zlasti pa ne kolektivnih pogodb, ki seveda še vedno veljajo. Najbolj zaskrbljujoče je, da je večina delodajalcev delavcem ponudila v podpis novo pogodbo o zaposlitvi z manjšo plačo. Zato morajo biti delavci pri podpisovanju novih pogodb previdni,« pravi Krašovčeva. »Zanimivo je, da so imeli domala vsi delavci, ki so se oglasili pri nas, v novih pogodbah zapisano tudi konkurenčno klavzulo. Celo snažilke. Naša strokovna služba je vsakemu delavcu napisala dopis, v katerem smo delodajalca opozorili na pomanjkljivosti v pogodbi. Vendar pa ugotavljamo, da mnogo delavcev tega dopisa delodajalcu sploh ni izročilo iz strahu, da bi se mu s tem zamerili. Številni delavci so se danes zatekli, da bi ohranili zaposlitev, pripravljani odpovedati celo pravicam, ki jim pripadajo po zakonu in kolektivni pogodbi.«

V območni organizaciji ZSSS v Podravju so se že srečali tudi s prvimi odpovedmi pogodb o zaposlitvi zaradi poslovnih razlogov. »V zelo težavnem položaju so se znašli sindikalni zaupniki v podjetjih in zavodih, ki morajo na željo člana oceniti, ali obstajajo utemeljeni razlogi za odpoved. Glede na realno razvitost socialnega dialoga v naših podjetjih to ni vedno lahko. Morda bi bilo lažje, če bi imeli zunanje sindikalne zaupnike. Zelo odgovorno vlogo imajo v teh primerih tudi območne organizacije, saj je čas za nasprotovanje odpovedi izredno kratek. Zato smo v naši območni organizaciji za vse zaposlene organizirali usposabljanje za uresničevanje novega zakona, ki je potekalo od septembra naprej vsako soboto. Tako smo uveljavitev novega zakona pričakali dobro pripravljene. Izkazalo se je, da je bilo usposabljanje še kako potrebno. Že prvi delovni dan v letošnjem letu smo se namreč srečali s prvim primerom odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi poslovnih razlogov. Sedaj pa se zaradi novega zakona na nas iz tedna v teden obrača več delavcev.«

T. K.

mest – skratka v povečevanju številnosti zaposlenih.«

Krašovčeva ugotavlja, da žal tudi marsikateri podjetnik ne ve, kakšne vzpodbude nudi država. »Hvalevredno je, da se je država odločila pomagati tekstilni industriji. Ta panoga pomoč potrebuje, sicer ji grozi propad. Že preprosta računica pa pove, da se državi bolj splača ohraniti delovna mesta v tekstilni industriji, kot pa plačevati denarno nadomestilo brezposelnim delavcem iz te panoge. Treba pa bo zagotoviti tudi možnosti za razvoj te panoge.«

Videz je lepši od realnosti

»Čeprav se je, sodeč po številkah, brezposelnost v Podravju nekoliko zmanjšala, je videz lepši od realnosti. Denarno nadomestilo ali denarno pomoč prejema samo vsak peti brezposelni delavec. Drugi so že tako dolgo brezposelni, da so vse pravice na zavodu za zaposlovanje že izčrpali. Temeljni vzrok za zmanjševanje brezposelnosti je še vedno črtanje iz evidence, medtem ko se število delovnih mest bistveno ne povečuje. Po statističnih podatkih se tudi veliko brezposelnih delavcev zaposli za določen čas. Nekatere delavce isti delodajalec zaposli za določen čas štirikrat ali celo večkrat na leto. Dejansko pa

so razmere povsem drugačne. Danes je strah za socialno varnost med delavci še večji, kot je bil v preteklosti. Kdor ne verjame, naj za nekaj dni pride na našo območno organizacijo, kjer se vsak dan oglasi s svojimi težavami in stiskami na desetine delavcev.«

»Mariborsko gospodarstvo je še vedno na mrtvi točki. Pozitivnih premikov je premalo. Očitno se bodo v mestu bolj kot industrija razvijale terciarne dejavnosti, saj mestu vračajo njegovo nekdanjo gospodarsko moč novi trgovski centri, banke, storitvene in podobne dejavnosti. Če bo razvoj zares krenil po tej poti, nas čaka še veliko dela, saj je za to potrebna drugačna struktura delovne sile. Zdaj je med brezposelnimi skoraj polovica delavcev brez poklicne izobrazbe.«

K temu, da je najhujša gospodarska in socialna kriza v Mariboru in Podravju minila, so po besedah Krašovčeve veliko prispevali tudi Svobodni sindikati, ki so v zadnjem desetletju velikemu številu delavcev pomagali prebroditi najhujše težave. Da bi se krivulja gospodarstva v regiji začela ponovno vzpenjati, pa bodo morali še veliko več kot doslej narediti vsi drugi socialni partnerji, od države in lokalnih skupnosti do lastnikov podjetij in menedžerjev.

Tomaž Kšela

Sindikalna lista

Februar 2003

Gospodarske dejavnosti
(temelj je SKP
za gospodarstvo)
SIT

Javni sektor*
(nekdanje
negospodarstvo)
SIT

Prvi del

1. Dnevnice

– cela dnevnic		
(nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	4.511,00
– polovična dnevnic		
(nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	2.254,00
– znižana dnevnic (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.570,00

2. Kilometrina (od 29. 10. 2002 dalje)	55,83	55,83
(od 12. 11. 2002 dalje)	53,94	53,94
(od 26. 11. 2002 dalje)	52,26	52,26
(od 10. 12. 2002 dalje)	53,70	53,70
(od 24. 12. 2002 dalje)	54,99	54,99
(od 4. 2. 2003 dalje)	55,02	55,02
(od 18. 2. 2003 dalje)	55,05	55,05

3. Ločeno življenje*	97.203,00	65.845,00
----------------------	-----------	-----------

4. Prenosišče – povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec

5. Regres za prehrano (od 1. 1. 2003)		
– po SKPGD (na delovni dan)	698,00	698,00

Drugi del

1. Jubilejne nagrade

– po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
– za 10 let	68.964,00	55.354,00
– za 20 let	103.446,00	83.031,00
– za 30 let	137.928,00	110.708,00

2. Odpravnina ob upokojitvi	484.016,00	758.655,00
– oziroma dve plači delavca, če je to zanj ugodneje		– oziroma tri plače delavca, če je to zanj ugodneje

3. Solidarnostne pomoči*		
– po SKPD – ob smrti delavca	145.805,00	110.708,00
– ob smrti v ožji družini	72.902,00	–

4. Minimalna plača (od 1. 12. 2002)	103.643,00	103.643,00
-------------------------------------	------------	------------

5. Zajamčena plača (od 1. 12. 2002)	50.559,00	50.559,00
-------------------------------------	-----------	-----------

6. Regres za letni dopust

– najmanj minimalna plača po zakonu o delovnih razmerjih (Uradni list RS št. 42/02, člen 131)	103.643,00	
– socialni partnerji so se dogovorili, da znaša minimalni regres za leto 2003 132.170,00 SIT, kar bo v kratkem objavljeno v uradnem dokumentu	132.170,00	132.170,00
– ali največ	165.342,00	
(70 % povprečne slovenske plače)		

- * 1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).
2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade, regres za letni dopust in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.
3. Regres za letni dopust v negospodarstvu je določen z Aneksom, Uradni list RS št. 99/01.
4. Izhodiščna plača za I. tarifni razred v Splošni kolektivni pogodbi za negospodarstvo za januar 2003 znaša 52.473 SIT.
5. Osnova za določanje plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja od 1. januarja 2003 znaša na mesec bruto 173.374 in neto 110.708 SIT (podatek za nekdanje gospodarstvo).

Strokovna služba ZSSS

Zdravilišče na Rakitni mora ostati namenjeno otrokom!

Mladinsko klimatsko zdravilišče (MKZ) Rakitna že nekaj časa doživlja spremembe. Tega sicer na zunaj ni videti, saj na igriščih, smučišču in v prostorih zdravilišča odmeva otroški živžav, sem in tja hitijo vzgojiteljice in mlade družine, parkirišče je polno, iz kuhinje pa prijetno diši. Zaposleni se borijo, da bi zdravilišče obstalo in da bi jih otroci, tudi skupaj s starši ali vzgojiteljicami, še obiskovali.

»Mnogi starši nam zatrjujejo, da se mali bolniki po klimatskem zdravljenju na Rakitni dlaj časa bolje počutijo in zato se z njimi vedno znova vračajo,« je povedal **Jože Matjašec**, vršilec dolžnosti direktorja MKZ. Bivanje na Rakitni je dolgoročna naložba za zdravje otrok in tega se zaveda tudi 35 zaposlenih, ki so nekaj mesecev z negotovostjo spremljali razplet dogodkov v zvezi s statusom zdravilišča. Ti so na trenutke kazali tudi na ukinitvev zdravilišča oziroma popolno spremembo njegovega delovanja. Pravzaprav je bilo zdravilišče že od leta 1995 brez ustanovitelja in status »v ustanavljanju« se jih je že predolgo držal. Država ni želela biti ustanoviteljica, zato je lastnica postala občina Brezovica. Vendar se je župan **Drago Stanovnik** lotil reševanja težav zdravilišča precej po svoje. Dogodki so se začeli odvijati hitreje že lani jeseni, ko so delavci na internetu zvedeli, da je župan, kar brez pooblastil občinskega sveta, podpisal akt o ustanovitvi MKZ Rakitna kot družbe z omejeno odgovornostjo. Sredi decembra je odstopil direktor zdravilišča **Anton Mravljak**, ki je to dolžnost opravljal deset let, njegovo mesto pa je kot vršilec dolžnosti prevzel njegov dotodanji namestnik Jože Matjašec. On in vsi drugi zaposleni menijo, da zdravilišče ne bi smelo biti organizirano kot gospodarska družba, ampak kot javni zavod. To jim je nedavno tudi uspelo. V začetku tega tedna so bili namreč obveščeni o vpisu zavoda v sodni register. Naslednji korak je priprava akta o ustanovitvi, ki naj bi ga naredila občina v sodelovanju z

zavodom, temu pa bo sledil še sprejem statuta, česar se mora lotiti zavod sam. »Moram povedati, da nam je do sedaj veliko pomagalo vodstvo sindikata zdravstva in socialnega skrbstva, ki deluje pri ZSSS, še posebej **Erih Šerbec**,« poudarja Matjašec. Prav vsi zaposleni so člani tega sindikata in so v svojem mišljenju, naj zdravilišče ostane javni zavod, popolnoma enotni. »Različne govornice smo slišali o usodi zdravilišča, nič pa nam ni bilo povedano uradno. Kakorkoli se bodo že zadeve razpletale, nam se ne zdi prav, da bi kdorkoli na račun otrok koval dobičke,« odločno pristavi **Maja Kotnik**, predsednica sindikata zavoda, in dodaja, da so med malimi obiskovalci tudi takšni iz družin, ki same ne zmorejo stroškov klimatskega zdravljenja svojih otrok.

Novo vodstvo MKZ bo, ko bo sprejet statut, tudi objavilo razpis za novega direktorja zavoda. Jože Matjašec za direktorja ne bo kandidiral, saj je medicinski tehnik in pravi, da se pri opravljanju tega dela najbolje počuti. Meni pa, da bi bilo za nadaljnje delovanje zavoda zelo dobro, če bi bil direktor specialist pediatrije. Od njega bi lahko tudi pričakovali, da bo našel prave sogovornike med zdravniki, od katerih je najbolj odvisno, ali bodo še pisali napotnice za klimatsko zdravljenje otrok. Astmatičnih otrok naj bi bilo po nekaterih podatkih v Sloveniji veliko, tudi do 15 odstotkov. Uradna medicina ni enotna in težnje, najbrž predvsem farmacevtov, da se astmatična obolenja vse bolj zdravijo le z zdravili, so precej močne. Kemija pa ne more pozdraviti vsega in gibanje na svežem zraku je dolgoročno boljše investicija v otrokovo zdravje in v kvaliteto življenja, menijo tisti, ki imajo s klimatskim zdravljenjem otrok dolgoletne izkušnje. S temi argumenti so zaposleni na Rakitni nastopili pred občinskimi svetniki, z njimi pa skušajo prepričati tudi najbolj skeptične zdravnike.

V zavodu poteka strokovno dobro podkovan »šola za astmo«, ki je razdeljena na tri sklope. Zdravnik starejšim otrokom razloži osnovne zdravljenja, medicinski tehnik jim pokaže pripomočke in njihovo uporabo, višja respiratorna fizioterapevtka pa jih seznanja s dihalnimi vajami in načini sproščanja. V zdravilišču je tako zaposleno različno medicinsko osebje, ki pregleduje otroke in jih zdravi. Tu so še vzgojiteljice, ki skrbijo za njihovo dobro počutje in zabavo v različ-

Mladinsko klimatsko zdravilišče (MKZ) na Rakitni je edino srednjegorsko klimatsko zdravilišče v Sloveniji. Na njegovi nadmorski višini (840 metrov) je klima še posebej ugodna za zdravljenje astmatikov in drugih pljučnih bolnikov. Že v začetku prejšnjega stoletja je zato tam delovalo okrevališče za tovrstne bolnike, že vsaj pol stoletja pa se v zdravilišču zdravijo otroci iz vse Slovenije. Konec osemdesetih let so bile s sredstvi občinskega samoprispevka popolnoma obnovljene vse dotedanje zgradbe in prizidani kuhinja in jedilnica. Zdravilišče ima 80 postelj. Te so v prvi vrsti namenjene otrokom, ki jih na klimatsko zdravljenje napoti zdravstvena zavarovalnica. Ker je takšnih za rentabilno delovanje zdravilišča premalo, so se lotili izvajanja dodatnega programa za šolarje, starše in predšolske otroke. Tako organizirajo še letovanja in zimovanja šolskih in predšolskih otrok, šole v naravi ter enodnevnne izlete s pravljičnimi, naravoslovnimi in športnimi vsebinami. Da bi MKZ Rakitna delovalo nemoteno, bi morali letno realizirati 20.000 oskrbnih dni, trenutno pa jih le 12.000.

nih delavnicah. Imajo še športnega pedagoga, saj je na območju zdravilišča veliko športnih površin, od igral, igrišč, plezalne stene, sankališča in smučišča in s tem neomejenih možnosti za različne športne aktivnosti in dviganje telesne kondicije malih obiskovalcev. Seveda pa je za dobro delovanje zdravilišča zaposlenega še nekaj tehničnega osebja.

»Moja naloga je, da peljem delo naprej, dokler ne bo izvoljeno novo vodstvo, da se trudim, da bo zdravilišče ostalo namenjeno otrokom, na katerih se ne bo služilo, in da naredim vse, da nas bo zdravniška stroka podprla in sprevidela, da Slovenija ne sme ostati brez edinega srednjegorskega klimatskega zdravilišča za otroke,« pravi Matjašec. Zdi se mu nepojmljivo, da v nekaterih zdravstvenih domovih že trdijo staršem, da na Rakitni zdravilišče ne deluje več. Prav zato se Matjašec trudi informirati pediatre, da ni tako, in obiskuje zdravstvene centre po vsej Sloveniji.

Zdravilišče bi sicer potrebovalo nekaj finančnih sredstev, da bi nekatere stvari posodobili, vsebine pa so že zdaj otrokom in drugim obiskovalcem zelo prijazne. Že direktor Mravljak je namreč omogočil mamicam z otroki, mlajšimi od enega leta, ki so bili na zdravljenje na Rakitno napoteni, zastoj bivanja v zdravilišču. Tega jim ne plača zavarovalnica, ampak zdravilišče, saj se zavedajo, da malčki rabijo ob sebi stalno enega odraslega in da je tudi za njih najboljše in najceneje, da so to kar njihove mame.

Sonce pa na Rakitni še vedno sije, otroci se igrajo, njihove sapnice pa poželjivo vstrkavajo čist in prijeten zrak. Da bi le dolgo ostalo tako.

Mojca Matož

Jože Matjašec, vršilec dolžnosti direktorja MKZ Rakitna, se skupaj z zaposlenimi trudi, da bi otroci v ta kraj še prihajali.

Seminar Sklada za izobraževanje delavcev pri samostojnih podjetnikih Maribor

Tudi delavci v obrti morajo obvladati poslovno komuniciranje

Sklad za izobraževanje delavcev pri samostojnih podjetnikih v Mariboru je konec prejšnjega tedna v Radencih pripravil seminar o poslovnem komuniciranju. Sodelovalo je okoli 40 udeležencev, polovica članov sindikata obrtnih delavcev, drugo polovico pa so tvorili predstavniki območnih obrtnih zbornic iz Maribora, Ruš, Pesnice in Lenarta. Udeleženci so najprej govorili o poslovnem bontonu in komuniciranju. Delavci pri samostojnih podjetnikih se namreč pogosto srečujejo s strankami in naročniki, zato morajo biti vešč tudi v poslovnem komuniciranju. O tem je uvodoma govorila **Zlatka Drevo** iz podjetja za svetovalne, organizacijske, založniške in posredniške storitve Izza iz Slovenske Bistrice.

Po njenih besedah obstajata dve vrsti komunikacij: verbalne in neverbalne. Gre za govorico telesa, za zunanji videz človeka, za prostor, v katerem sprejema stranke, za vonjave, ki se širijo od nje in podobno. Na neverbalne komunikacije ljudje radi pozabljajo, čeprav strankam marsikdaj povedo več kot verbalne. Raziskave kažejo, da na celoten vtis, ki ga na človeka naredi sporočilo sogovornika, besede vplivajo samo 7 odstotkov, nejezikovne sestavine pa 55 odstotkov, 38 odstotkov pa na celoten vtis vpliva ton glasu.

Pri komuniciranju v poslovnem svetu je zelo pomemben tudi prvi vtis. Po najnovejših raziskavah dobi kar 90 odstotkov ljudi prvi vtis o sogovorniku že po 15 sekundah (po starih raziskavah v 90 sekundah), po 30 minutah pa ima vtis o sogovorniku že 97 odstotkov ljudi. Zato je zelo pomembno, kako človek svojo osebnost predstavlja navzven. Pri tem je še zlasti pomembno, kako je urejen in kako kaže spoštovanje do sebe in drugih. Osebnost urejenost kaže zlasti z osebno higieno, barvno koloristiko, obleko, osebni dodatki in na podobne načne. Neurejen obrtnik in pri njem zaposlen delavec bosta denimo težko prepričala stranke, da so njune storitve visoko kakovostne in brezhibne.

Pri poslovnem komuniciranju je zelo pomembno spoštovati tudi bonton, saj z njim človek kaže spoštovanje do sogovornika. Zato morajo moški pozdravljati ženske, mlajši starejše, podrejeni nadrejene, tisti, ki vstopa v prostor, pa mora pozdraviti vse, ki so že v njem. Človek, ki ima spoštljiv odnos do drugih, upošteva tudi pravila predstavljanja, ogovarjanja in druga pravila, ki veljajo med ljudmi. Seveda je pomembno, da se ljudje v poslovnem svetu tudi pravilno naslavlajo, da znajo pravilno pisati strokovne in druge nazive in podobno.

Obrtniki in pri njih zaposleni delavci, ki sodelujejo v poslovnem komuniciranju, morajo poznati tudi bonton pri različnih pogostitvah in poslovnih obedih, ki običajno sledijo dobro sklenjenim kupčijam ali dobro oprav-

ljenim poslom. Na sploh morajo dandanes delavci v obrti dobro poznati pravila poslovnega komuniciranja, saj s svojim odnosom do strank, naročnikov in poslovnih partnerjev ne vplivajo samo na svoj ugled, temveč tudi na ugled poslovalnice. Delavec, ki s svojim odnosom do strank povečuje ugled poslovalnice, ima večje zaposlitvene možnosti, zagotovo pa bo tudi njegovo delo bolje nagrajeno in plačano, saj dandanes tudi poslovno komuniciranje sodi v delokrog številnih delavcev v obrti, še zlasti v storitvenih dejavnostih.

Temo o strankah in strankarstvu v Sloveniji in Evropi je predstavil **Igor Lukšič** s Fakultete za družbene vede iz Ljubljane. Prek strank posamezne interesne skupine v družbi artikulirajo svoje interese. Poleg tega stranke mobilizirajo svoje članstvo za sodelovanje na volitvah, skrbijo za konstrukcijo in usposabljanje voditeljev, prispevajo k socializaciji ljudi, zagotavljajo stabilnost političnega sistema in seveda vodijo različne razvojne politike. Udeleženci so v sproščeni razpravi temeljito analizirali in prečesali strankarsko sceno v Sloveniji. V preteklosti so bili na področju kadrovske politike v državni upravi in državnih podjetjih marsikdaj politični kriteriji pred strokovnimi, v zadnjih letih pa se strokovnost postopno vendarle uveljavlja kot odločilen kriterij pri kadrovanju ljudi na odgovorna mesta v državi in gospodarstvu.

Udeleženci so bili zelo zadovoljni s seminarjem, na katerem so skupaj sodelovali predstavniki delodajalcev in sindikata obrtnih delavcev. Takšni seminarji namreč veliko prispevajo h krepitvi socialnega dialoga v obrti in podjetništvu.

Po seminarju se je na programsko-volilni seji sestel upravni odbor Sklada za izobraževanje delavcev pri samostojnih podjetnikih v Mariboru. Poročilo o delu sklada v letu 2002 je predstavil njegov predsednik Janez Gubenšek. Povedal je, da je sklad veliko pozornosti posvetil tako dodatnemu izobraževanju delavcev kot usposabljanju na tečajih, seminarjih in strokovnih ekskurzijah. Več delavcev se je redno šolalo tudi na srednji, višji in visoki stopnji, saj so v obratovalnicah potrebni čedalje bolj usposobljeni delavci. Vseeno pa je največ zahtevkov za usposabljanje delavcev v tečajih in seminarjih. Tako imenovano dodatno

Udeležencem seminarja je predaval tudi dr. Igor Lukšič s Fakultete za družbene vede v Ljubljani.

funkcionalno izobraževanje je logična posledica zakonskih določil in tehničnih in tehnoloških potreb obratovalnic.

Gubenšek je predstavil tudi podatke o številu delavcev, ki so jih uspeli lani vključiti v izobraževanje in usposabljanje. Mojstrski izpit je s pomočjo sklada opravilo 20 delavcev. Na višjih šolah so študirali štiri delavci, na visokih šolah jih je študiral šest. En delavec je študiral celo na tretji stopnji Ekonomsko-poslovne fakultete v Mariboru. Delavci so pokazali veliko zanimanja tudi za tečaje in seminarje, ki jih je organiziral sklad, saj jih je na njih sodelovalo okoli 320. Precej delavcev je sodelovalo tudi na strokovnih ekskurzijah in na ogledih sejmov, kjer delavci v obrti spoznajo veliko novih strojev in tehnologij. Sicer pa je sklad lani od delavcev v obrti prejel 749 vlog za vračilo šolnin.

Kakor je dejal Gubenšek, je mariborski sklad lani doletela tudi čast, da je izvedel projekt v okviru programa Leonardo da Vinci z imenom Nova naloga skladov za izobraževanje delavcev pri samostojnih podjetnikih.

Program dela sklada za letošnje leto je predstavil sekretar Vlado Belšak. Dejal je, da je teorija brez prakse kot sedlo brez konja in obratno, zato se mora vsakdo ob delu nenehno izobraževati in usposablјati. Sklad si prizadeva, da bi se v izobraževanje vključilo čim več delavcev in si na ta način povečalo možnosti za napredovanje. Poleg tega pa usposobljen delavec veliko lažje ohrani zaposlitev. Delo sklada v letošnjem letu se po Belšakovih besedah ne bo veliko razlikovalo od dela v lanskem letu, samo še več delavcev si bodo prizadevali pritegniti v izobraževanje in usposabljanje. Zaradi tega bodo več pozornosti posvetili informiranju delavcev o možnostih, ki jim jih sklad nudi.

SKEI obiskal Werner Neugebauer, predsednik IGM Bavarske

Da bi nižje plače ohranjale delovna mesta, je iluzija

Predsednik in sekretar IGM Bavarske Werner Neugebauer in Hort Lischka sta se prejšnji teden udeležila seje republiškega odbora SKEI. Predstavila sta sedanje razmere v nemških sindikatih, proti katerim se vodi prava medijska gonja. Ker na sindikalno gibanje v tej državi vplivajo tudi spremembe na svetovni politični in gospodarski sceni, se nemški sindikati pred vsem tem branijo na različne načine. Predstavljamo njihove izkušnje in razmišljanja, saj so vsaj delno uporabna tudi v naših razmerah.

IGM Bavarske ima 390.000 članov, 19.000 jih je lani vstopilo v ta sindikat, med novimi člani je polovica mlajših od 25 let. Letos je za ta sindikat prelomno leto, saj se bo upokojila četrtnina funkcionarjev. Da bi zapolnili vrzel, so v zadnjih letih zaposlili 14 mlajših kolegov, ki po eno- do dveletnem izobraževanju prevzemajo naloge svojih upokojenih kolegov. O kadrih veliko govorijo tudi zaradi spremembe na vrhu IG Metall, po jenskem kongresu se bo namreč upokojil tudi dolgoletni šef Claus Zwickel.

Ker bo leta 2005 prenehal veljati svetovni sporazum o tekstilu, bo polovica od 25.000 zaposlenih v tej dejavnosti na Bavarskem izgubila delo. Klasični način izdelovanja oblačil se na Bavarskem ne bo ohranil. V tej deželi bo ostal le razvoj, trgovanje in del tehničnega tekstila. Problemi bodo povezani s tem, da v tej dejavnosti delajo večinoma ženske.

Ker nemško gospodarstvo raste po manj kot enoodstotni stopnji, je otežen razvoj in ni novih delovnih mest. Do dveinpolodstotne rasti bi lahko prišlo šele v začetku leta 2004.

Na zadnjih volitvah v nemški parlament je nepričakovano zmagala rdeče-zelena koalicijska. Mogoče je njen uspeh tudi posledica nasprotovanja vojni v Iraku.

Notranja politika Nemčije je katastrofalna, saj vanjo prodira neoliberalizem. To je najbolj vidno pri socialnodemokratskem ministru za delo, ki se je postavil na stališče, da je treba bolj odpreti možnosti odpustitve zaposlenih v manjših podjetjih.

Takšna politika zvezne vlade je povzročila velik neuspeh na deželnih volitvah v Hessnu in Spodnji Saški. "Ker je bila udeležba na volitvah le 61-odstotna, je SPD izgubila veliko več glasov, kot jih je pridobila CDU. V teh dveh državah torej niso zmagali črni, ampak izgubili rdeči. To je kazn za odmik od prejšnje politike," meni Neugebauer. Glavni razlog neuspešnosti vladajoče koalicije pa je naraščajoča brezposelnost. Ob ciljanih največ treh milijonih je na zavodih za zaposlovanje sedaj registriranih 4,6 milijona brezposelnih oseb. Med posameznimi deželami pa so glede brezposelnosti velike razlike, na Bavarskem znaša le 6 odstotkov, na Pomorjanskem pa kar 25 odstotkov.

V medijih poteka proti sindikatom huda kampanja. Kritiki jih primerjajo celo s kugo, kar si je dovolil tudi Hitler. Neugebauer je prepričan, da so to kampanjo naročili in plačali delodajalci. Njihov cilj je prepričati javnost, da so sindikalisti trde glave in ne znajo misliti

ter zato blokirajo razvoj. Naraščajoča brezposelnost je za sindikate slaba reklama. Zaradi ekonomskega položaja Nemčije ne bi smeli zganjati panike, saj je še vedno četrta najmočnejša država na svetu. Sreča za IGM pa je, da se mu letos ni treba pogajati o novi tarifni pogodbi. Zanj so se dogovorili lani in velja še letos. Lani so po dogovoru plače povečali za 4 odstotke, letos pa bo povečanje 3,1-odstotno. To je več, kot znaša inflacija.

Novost bo tudi ena kolektivna pogodba za delavce in nameščence, dosedaj so ime-

li vsak svojo. Z njo želijo plače kvalificiranih delavcev poenotiti s plačami primerljivi izobraženih nameščencev. Fizično delo bo tako vrednoteno boljše kot dosedaj. Za to potezo so se odločili tudi zaradi tega, ker delavcev že primanjkuje. Uvedli bodo tudi ocenevanje storilnosti nameščencev.

Od 420 milijonov evrov članarine, kolikor letno vplača 2,6 milijona članov IGM v vsej Nemčiji, gre 15 odstotkov za izobraževanje in usposabljanje sindikalnih zaupnikov. Ta sindikat ima kakšnih 100.000 neprofesionalnih zaupnikov, toliko je tudi članov svetov delavcev, 15.000 zaupnikov pa skrbi za podmladek. Za svoje zaupnike organizira IGM različne oblike seminarjev. Sindikat ima kar sedem svojih šol, med njimi je ena za mlade. IGM ima med profesionalci polovico administrativnih, polovico pa političnih kadrov. Pravna služba je organizirana le pri DGB (Zvezi nemških sindikatov). Nove politične kadre usposablja eno do dve leti, delno po individualnih programih. Kadrujejo zlasti takšne, ki imajo dobre ocene tudi pri rednem strokovnem izobraževanju.

Na naše vprašanje, ali bi večja strpnost IGM omogočila ohranitev več delovnih mest, je Neugebauer dejal, da je to pravljica. Ko so leta 2001 plače povečale za dva odstotka, so podjetja ustvarila rekordne dobičke. Podjetniki še nikoli niso dosegli takšnih dobičkov. Od avgusta 2001 pa so bavarski delodajalci mesečno odpustili po 2000 delavcev.

Podjetja delavcev nikoli ne zaposlujejo iz usmiljenja, ampak le če imajo dovolj dela in naročil. Edina njihova težava sedaj je pomanjkanje naročil. Siemens je na primer odpustil 30.000 delavcev in ob tem plače članov uprave povečal za 27 odstotkov.

Je IGM pripravljen za kakšno reformo koncepta socialnopravne države, smo še vprašali. Na reforme je pripravljen, vendar le, če se bodo delodajalci držali zakonov. Sprejemljivi bodo le socialni in pravični predlogi. Velika sprememba politike IGM je v tem, da je za določen čas v slabo stoječih podjetjih pripravljen dopustiti izplačevanje nižjih plač, kot so določene v tarifnih sporazumih. Delodajalec, ki to predlaga, mora jamčiti, da bo kmalu boljše. To je mogoče, saj želi tudi sindikat ohraniti čim več podjetij in delovnih mest. Iluzija pa je, da bi z zniževanjem plač lahko rešili tekstilna podjetja.

Delo se je iz Nemčije najprej selilo v Slovenijo, sedaj se seli v vzhodnoevropske države in še kam dlje. Je delo v razvitih državah zaradi visokih plač sploh mogoče ohraniti, je zanimalo člane republiškega odbora SKEI. Neugebauer odgovarja, da je to, da se delo seli k cenejši delovni sili, normalno. Ker pa je zemlja okrogla, bo čez čas spet prišlo nazaj. Če sedanjih delovnih mest v neki državi ni mogoče ohraniti, je bistveno, da se namesto njih odpirajo nova. Novih proizvodov pa ne delajo delavci v tretjih državah. Ljudi je treba zanje resda preusposobiti. Nauk za SKEI in druge sindikate je torej ne dovoliti, da se programi selijo drugam, ne da bi namesto njih uvedli nove. Sindikati pa strukturnih sprememb ne morejo preprečevati, če bi tako ravnali, bi le izgubljali.

Zaupniki SKEI so se zanimali zlasti za notranjeorganizacijska vprašanja.

Delavci Libele Maxime dočakali stečaj

Zaposleni v celjskem podjetju Libela Maxima so dolgo živeli v negotovosti. Razlog je bil slab poslovni položaj podjetja, zaradi katerega jih je v začetku januarja direktor Janez Fischer poslal na čakanje.

Pravna služba pri območni organizaciji ZSSS Celje je menila, da so sklepi o čakanju na delo nezakoniti. Še posebej naj bi bili neskladni z novim zakonom o delovnih razmerjih in kolektivno pogodbo dejavnosti. Prejšnji teden pa je sodišče za podjetje uvedlo stečajni postop-

pek. Kolikšne bodo terjatve do stečajne mase, je težko reči, precej jih bodo prijavili tudi delavci.

Pri tem bodo imeli kar resne težave, saj jih bo zaradi nereda pri izplačilih in gotovinskih izplačilih težko izračunati. Povrh pa podjetje skoraj ni imelo premoženja. Podjetje je zaposlenim dolžno plače za december in januar, regresa za leti 2001 in 2002.

Stečajni upravitelj Rudi Hramec je 18 zaposlenim že izročil sklepe o prenehanju delovnega razmerja, kar jim bo omogočilo prijavo na zavodu za zaposlovanje. Njihova prva možnost, da pridejo do nekaj denarja, bo prijava zahtevka na jamstvenem skladu.

F. K.

Boxmark bo odpustil trajno presežne delavce

V podjetju Boxmark v Kidričevem, ki izdeluje prevleke za avtomobilsko industrijo, je prišlo do velikega znižanja naročil. Vzrok za to je grožnja vojne v Iraku, zaradi katere potrošniki v razvitem svetu kupujejo manj avtomobilov.

Zaradi tega so v Boxmarku, ki daje delo 1569 delavkam in delavcem, napovedali, da bodo morali konec februarja odpustiti 46 trajno presežnih delavcev. Po besedah direktor-

ja Bojana Vaude bi glede na trenutne rezultate poslovanja morali odpustiti okoli 100 delavcev, vendar si v podjetju prizadevajo, da bi odpustili čim manj zaposlenih, saj so v njihovo usposabljanje vložili veliko sredstev. Najprej bodo odpustili delavce, ki so v Boxmarku začeli delati nazadnje in so zaposleni za določen čas.

Po besedah sekretarja območne organizacije ZSSS na Ptujju **Borisa Frajnkoviča STUPIS** v Boxmarku nima sindikalne podružnice, ima pa večje število posameznih članic in članov. Njihove pravice sindikat štiti v skladu z delovnopravno zakonodajo in kolektivno pogodbo.

T. K.

skei Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije

1. Izhodiščne bruto plače po kolektivni pogodbi za kovinsko in elektroindustrijo (Ur. l. RS, št. 37/96), Aneks št. 1 (Ur. l. RS št. 14/99), Aneks št. 2 (Ur. l. RS št. 50/90), Aneks št. 3 (Ur. l. RS št. 73/00), Aneks št. 4 (Ur. l. RS št. 25/02), Aneks št. 5 (Ur. l. RS št. 60/02)

ZA FEBRUAR 2003 V SIT

Zahtevnostna skupina tarifni razred	Relativno razmerje od 1. 2. 2002	Izhodiščna bruto plača od 1. 12. 2002
I. Enostavna dela	1,0000	78.458
II. Manj zahtevna dela	1,1148	87.465
III. Srednje zahtevna dela	1,2390	97.209
IV. Zahtevna dela	1,4302	112.211
V. Bolj zahtevna dela	1,5736	123.462
VI. Zelo zahtevna dela	1,8604	145.963
VII. Visoko zahtevna dela	2,1950	172.215
VIII. Najbolj zahtevna dela	2,5296	198.467
IX. Izjemno pomembna najbolj zahtevna dela	3,0076	235.970

Eskalacija (Ur. l. RS št. 109/2002) 2,00 % (december 2002)

Aneks št. 4 h KPD (Ur. l. RS št. 25/02) s 1. 2. 2002 + 3.250 sit po posameznem tarifnem razredu na januar 2002, aneks št. 5 h KPD (Ur. l. RS št. 60/02)

2. Regres za letni dopust za leto 2002

– minimalno (ni še uradno objavljeno) 132.170
– po uredbi vlade 70 % povprečne plače v RS 183.495

3. Povračila stroškov v zvezi z delom

– regres za prehrano FEBRUAR 2003 25.163 SIT
– dnevnice
– cela 3.500 SIT
– polovična 1.750 SIT
– znižana 1.218 SIT
– kilometrina (od 18. 2. 2003) 55,05 SIT

4. Nekateri drugi prejemki

Jubilejne nagrade:
Po KPD za skupno delovno dobo ali delovno dobo pri zadnjem delodajalcu, Aneks št. 2 (Ur. l. RS št. 50/99)
– za 10 let 78.458 SIT
– za 20 let 117.687 SIT
– za 30 let 156.916 SIT

Odpravnina ob upokojitvi:

503.019 SIT ali*
Solidarnostne pomoči:
– smrt delavca 335.346 SIT ali*
– ostalo 167.673 SIT ali*
– daljša bolezen dogovor delodajalec in sindikat 67.069 SIT ali*
– nadomestilo za ločeno življenje

5. Drugo

– minimalna plača od 1. 12. 2002 (Ur. l. RS št. 109/2002) 103.643 SIT
– zajamčena plača od 1. 8. 2002 (Ur. l. RS št. 109/2002) 50.559 SIT
– povprečna mesečna bruto plača za DECEMBER 2002 na zaposlenega v RS 262.136 SIT
– povprečna mesečna bruto plača za OKTOBER–DECEMBER 2002 na zaposlenega v RS 251.632 SIT
– začasna osnova za določanje višine nekaterih prejemkov (Ur. l. RS št. 69/2002)
– bruto 167.673 SIT
– neto 107.068 SIT
– povprečna mesečna bruto plača po dejavnostih DECEMBER 2002
D Predelovalne dejavnosti skupaj 219.587 SIT
DJ/27 in **28** Proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov 210.682 SIT
DK/29 Proizvodnja strojev in naprav 208.768 SIT
DL/30, 31, 32 in **33** Proizvodnja električne in optične opreme 230.665 SIT
DM/34 in **35** Proizvodnja vozil in plovil 215.069 SIT

Pojasnila

1. Izhodiščne plače:

Količniki povišanja plač (Ur. l. RS št. 109/2002), Aneks št. 4 h KPD (Ur. l. RS št. 25/2002), Aneks št. 5 h KPD

Vir: Tarifna priloga h kolektivni pogodbi dejavnosti (Ur. l. RS, št. 37/96), Aneks št. 2, Aneks št. 3, Aneks št. 4, Aneks št. 5, Zakon

2. Regres za letni dopust:

Dogovor za leto 2003 minimalno 132.170 (ni še uradno objavljeno), po uredbi vlade RS največ 70 % povprečne plače.

3. Povračila stroškov v zvezi z delom:

– REGRES ZA PREHRANO: 10 % povprečne mesečne plače na zaposlenega v RS v preteklih treh mesecih
– DNEVNICE: določene z uredbo

– KILOMETRINA: * 30 % cene neosvinčenega motornega bencina (95 okt.)

Vir: Uredba o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih prejemkov, ki se pri ugotavljanju davčne osnove priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 72/93, 43/94, 62/94, 7/95, 5/98, 48/2001), KPD

4. Izračun nekaterih drugih osebnih prejemkov:

– JUBILEJNE NAGRADE: Aneks št. 2 (Ur. l. RS št. 50/99)

– ODPRAVNINA OB UPOKOJITVI: * osnova so tri povprečne bruto plače v gospodarstvu za pretekle tri mesece oziroma mesečne bruto plače delavca, če je to ugodnejše za delavca

– SOLIDARNOSTNE POMOČI: * najmanj ena povprečna bruto plača delavcev pri delodajalcu oziroma ena povprečna bruto plača v gospodarstvu za pretekle tri mesece, če je to ugodnejše za delavca

– NADOMESTILO ZA LOČENO ŽIVLJENJE: * najmanj 40 % povprečne plače delavcev pri delodajalcu ali povprečne plače v gospodarstvu za pretekle tri mesece, če je to ugodnejše za delavca

Vir: KPD, SKP

OPOMBA: Zakon o začasni določitvi osnove za določanje plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja (Ur. l. RS, št. 19/97) določa začasno osnovo za določanje višine prejemkov pod 2., 3. oz. 4. alinejo. Sprememba osnove je bila objavljena v Ur. l. RS št. 69/2002.

Oskar Komac, sekretar za ekonomsko-financične zadeve

Hamoreska

»Bravo!« je pred dnevi pri malici v naši tovarniški menzi veselo vzkliknil mizar Tone. »Končno bomo delavci začeli za pošteno delo dobivati poštene plače.«

»Tone, kaj pa je s tabo?« je nejevoljno povprašal rezkar Vili. »Ali si morda zbolel? Imaš morda vročino?«

»Ne, zakaj?« je presenečeno povprašal Tone. »Nasprotno, prav dobro se počutim. Dobre novice človeka vedno napolnijo z novo energijo in mu dajo nov polet!«

»Tone, o čem govoriš?« je razburjeno dejal Vili. »Kje si slišal kakšno dobro novico? Ali je morda dobra novica, da se Združene države Amerike pripravljajo na vojno z Irakom? Ali je dobra novica, da se države Evropske unije zaradi ameriške politike do Iraka gledajo kot pes in mačka? Ali je morda dobra novica, da se pokojnine niso povečale že celo večnost in da polovica upokojencev v tej državi živetari? Ne vem, o kakšnih dobrih novicah govoriš!«

»No, dobra novica je, da bomo končno za pošteno delo dobili poštene plače,« je dejal Tone. »To pa ni mačji kašel!«

»O kakšnem poštemen plačilu za pošteno delo govoriš?« je zamahnil z roko Vili. »Kdo te je zopet potegnul za nos?«

»Finančni minister je pred dnevi dejal, da se bodo naše plače uskladile z evropskimi,« je veselo dejal Tone.

»Ej, Tone, Tone!« se je zarežal skladiščnik Rudi. »Zopet so te naplahtali. Finančni minister se je v svoji ljubljanski izjavi zavzel za to, da bi se naše plače namesto z našo inflacijo v bodoče usklajevale z inflacijo v Evropski uniji.«

»Torej se bodo naše plače vendarle usklajevale na evropski način, ali ne?« je vprašujoče pogledal okoli sebe Tone. »Če se bodo plače usklajevale na evropski način, bomo prej kot slej vendarle imeli evropske plače. Tako sem razumel izjavo finančnega ministra.«

»Ej, Tone, Tone!« je zastokal Rudi. »Zopet si napačno razumel. Poslušaj: minister za finance je predlagal, da bi naše balkanske plače usklajevali z evropsko inflacijo namesto z našo. Ker je naša inflacija nekajkrat višja od inflacije v Evropski uniji, ministrova ljubljanska izjava v resnici pomeni, da se zavzema za to, da bi naše plače še bolj zaostajale za plačami v Evropski uniji kot doslej.«

»Ob tem pa je treba vedeti še to: pri rasti plač v Evropski uniji 100-odstotno upoštevajo rast inflacije, poleg tega pa do določene odstotka upoštevajo tudi rast dodane vrednosti ali pa rast bruto domačega proizvoda,« je dodal Vili. »Zato plače v Evropski uniji iz leta v leto realno rastejo, medtem ko pri nas rast plač ne dosega niti inflacije. Sedaj se je minister za finance dejansko zavzel za to, da bi plače realno še bolj zaostajale za domačo inflacijo kot doslej.«

»Hm, hm,« je začel mencati Tone. »Sam pa ministra za finance nisem razumel tako. Njegovo ljubljansko izjavo razumem kot napoved, da bodo tudi plače v Sloveniji postale primerljive s plačami v Evropski uniji. Moja legitimna pravica je, da ministrovo ljubljansko izjavo razumem tako, kot jo razumem.«

»Tone, zares je tvoja pravica, da si ministrovo ljubljansko izjavo razlagaš tako, kakor si jo razumel, vendar pa to še ne pomeni,

da boš zato dobil tudi višjo plačo. Ne glede na to, kako si razlagaš njegovo izjavo, se ti bo plača realno znižala, če se ministrovemu predlogu ne bodo uprli sindikati.«

»Joj, joj,« je zastokala Sonja iz računovodstva. »Naši ministri imajo s svojimi izjavami zadnje čase zares same nevšečnosti. Pogledajte, kaj se je zgodilo z vilensko izjavo, ki jo je podpisal naš zunanji minister. Američani, Francozi in Nemci ter mnoge druge države razumejo izjavo kot podporo ameriški politiki, naš zunanji minister in vlada pa vztrajata, da ta izjava krepi avtoriteto OZN. Nekaj podobnega se sedaj dogaja tudi z ljubljansko izjavo finančnega ministra, ki je v nasprotju z dogovorom o politiki plač in ki ignorira socialno partnerstvo.«

»Morda bi bilo najbolje, da bi sindikati po vzoru demonstracij za mir in proti vojni v Iraku organizirali demonstracije proti ljubljanski izjavi finančnega ministra, za pošteno socialno partnerstvo in proti samovolji države na področju plačne politike in pri opredeljevanju ekonomskega položaja delavcev,« je de-

jal Rudi. »Morda bi tudi finančni minister začel drugače interpretirati svojo ljubljansko izjavo!«

Kdo ve, koliko časa bi še tako klepetali, če ne bi ravno v tistem trenutku in kuhinje v menzo pridrvela kuharica Špela z veliko skledo ričeta za repete.

»Fantje, z demonstracijami pa se, lepo prosim, ne igrati,« je dejala.

»Zakaj pa ne?« smo presenečeno povprašali vsi v en glas, saj je Špela vedno veljala za odločno žensko, ki je na demonstracijah in stavkah sodelovala v prvih vrstah.

»Ali ste videli, kaj se je zgodilo po demonstracijah proti vilenski izjavi in za mir?« je z vprašanjem odgovorila Špela. »Minister za zunanje zadeve je šel takoj na dopust!«

»No, in kakšno zvezo ima to z demonstracijami proti ljubljanski izjavi in za socialno partnerstvo?« je povprašal Rudi.

»Pa še kakšno zvezo ima!« je vzkliknila Špela. »Kaj če zaradi demonstracij proti ljubljanski izjavi in za socialno partnerstvo na dopust pobegne še finančni minister in, bog ne daj, nato še njegov predhodnik in skupaj z njim cela vlada?«

»Glede na to, kakšne izjave dajejo, bi si morda naši ministri malce dopusta celo zaslužili!« je pribil Vili.

»Fantje, kaj ste nori!« je vzkliknila Špela. »Slovenija mora ostati demokratična država, zato si moramo na vse načine prizadevati, da nam ministri ne bi pobegnili na dopust ali da ne bi, joj groza, morda celo odstopili!«

»Zakaj pa ne?« smo še bolj presenečeno povprašali vsi v en glas.

»Zato vendar, ker od imenovanja nove vlade še ni minilo sto dni! V tem času v demokraciji vlade ni dovoljeno kritizirati, kaj šele odstavljati. Si predstavljate, kakšna blamaža za Slovenijo bi bila, če bi naša vlada že na začetku svojega mandata pobegnila – denimo na kolektivni dopust,« je odločno dejala Špela. »Pri presojanju izjav naših ministrov moramo biti zato bolj prizanesljivi, saj so vendar še vedno v pripravniški dobi! Po sto dneh pa jim ne bomo več prizanašali!«

Piše: Tomaž Kšela

Iz dnevnika delavca Jožeta

Ljubljanska izjava

Kulturni praznik

»Kje si proslavljal kulturni praznik?«

»Kot običajno!«

»Kje? V Cankarjevem domu?«

»Ne. Pod mizo v Jurčičevem hramu!«

Popoln moški

»Ali imate knjigo Popoln moški?«

»Oddelek za znanstveno fantastiko je v drugem nadstropju!«

Idealen moški

»Ali zares vse ženske iščejo idealnega moškega?«

»Seveda, vendar šele po poroki!«

Korajža velja

»Ali te je kaj strah smrti?« je sin vprašal očeta na smrtni postelji.

»Ne lomi ga! Če to prestane vsaka baba, bom pa še jaz!«

Nostalgijs

»Dragi, tokrat nama bo zares lepo. Počitnice bova preživela zopet tam kot pred dvajsetimi leti!«

»Kje sva že bila takrat?«

»Kako naj vem zate, saj se še nisva poznala!«

Novi blagajnik

»Ali v vašem podjetju zares iščete novega blagajnika?«

»Res! S pomočjo policije ...«

Prvenstvo Gorenja v veleslalomu

Prejšnjo nedeljo se je več kot 200 ljubiteljev smučanja udeležilo Gorenjade 2003. Tekmo v veleslalomu na Rogli je zanje pripravilo Društvo za športno rekreacijo Gorenja. Za priznanja so se merili posamezniki in ekipe 15 proizvodnih programov. Tekma je bila tudi svojevrsten zaključek smučarskih tečajev, v katerih se je to zimo učilo viju-ganja 300 zaposlenih v Gorenju

in njihovih otrok. Iz Gorenja sta tudi reprezentanta Ana Drev in Bernard Vajdič. Na tej tekmi pa sta se najbolj izkazala Jani Živko, nekdanji mladinski smučarski reprezentant, in Varja Govedič, nekdanja atletinja, bila bi peta med moškimi. Živko je po tekmi menil, da je bila proga prehitra in ni bila prilagojena manj izkušenim smučarjem.

H. J.

Najhitrejši moški

Najboljše med ženskami

Rezultati:

Ženske A: 1. Varja Govedič, 2. Marja Plevnik, 3. Laura Klančnik; **ženske B:** 1. Marjana Štrigl, 2. Tatjana Skok, 3. Bernarda Meža; **ženske C:** 1. Zdenka Šmigoc, 2. Nežka Kopitar, 3. Tanja Viher; **ženske D:** 1. Marjana Rošer, 2. Marjana Premužič.

Moški A: 1. Jani Živko, 2. Andrej Felle, 3. David Ducman; **moški B:** 1. Matej Pruš, 2. Roman Jeromelj, 3. Branko Goršek; **moški C:** 1. Brane Jelovčan, 2. Mitja Bajec, 3. Beno Zager; **moški D:** 1. Teobald Zorko, 2. Marko Podkrižnik, 3. Franc Blagotinšek.
Ekipni vrstni red: 1. HZA, 2. Skupne službe, 3. Servis.

Če boste na smučanju nasankali

Preden greste uživat v zimskih radostih, obiščite poslovalnico Vzajemne ali spletno stran www.vzajemna.si in si uredite zdravstveno zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini. Vzajemna zdravstvena zavarovalnica v sodelovanju z asistenčnim partnerjem Elvia.

brezplačen telefon 080 20 60,
www.vzajemna.si, wap.vzajemna.si

VZAJEMNA
zdravstvena zavarovalnica, d.v.z.

Jaz zate, ti zame.

Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z., Mala ulica 5, Ljubljana

				Nova Delavska enotnost	ALBANSKI PISATELJ IN POLITIK HASANI	ŽENSKO IME	STISNjeni PRSTI ROKE	VNETJE SLUZNICE	ZGODOV. UTRDBA V TEKSAU							
Avtor: Rudi Murn	DETE	NAPOVEDOVANJE USODE	IGRA S KARTAMI TEKMOVANJE S ČOLNI	1												
POHIŠTVO						NOBEL. ZA FIZIKO 1958 TOPLOTA				2	KAČJI GLAS	KRILO RIMSKE KONJE-NICE				
ŠPORTNA VADBA							AMER. ASTRONAVT (STUART) PANTER									
POLICA ZA KNJIGE						PIVO (ZASTAR.)		KDOR DA ZNAK ZA START	AFRIŠKI VELETOK 2. IN 4. SAMOGL.							
OKUSNA MORSKA RIBA						KLETKA (REDKO)										
VIŠINSKA TOČKA NA ZEMLJEVIDU					MANJŠA RUMENA PTICA PEVKA	MESTO V BOKI KOTORSKI RADON					OHRID	ZNAČILNOST SAJAVEGA				
Nagrada križanka št. 8	KARLOVAC VOJAŠKO POROČILO			KRAJ NA GORENJ. GLOBOKA NEZAVEST					GRŠKA BOGINJA JUTRANJE ZARJE							
GRŠKA ČRKA			ORJENT. UTEŽNA M. GL. BABIL BOGINJA						POLDRAG KAMEN MESTO NA NIZOZEM.			3	IVAN TAVČAR	KDOR NI PRIPADNIK POLITIČNE STRANKE	KARAMBOL	
LETALO					ZADRUGA V CARSKI RUSIJI NIZOZEM. REŽISER											
OTOK V JADRANU						STARI OČE TRAVA DRUGE KOŠNJE			PROSTOR V GLEDALISČU DRAGO COKAN							
KANADSKA PROVINCA							HRANILNE SNOVI RAZČLENJEVANJE							SLAVKO KOTNIK GR. BOG VETROV		
ŽELEZOV OKSID				VOJAŠKA FORMACIJA MURSKA SOBOTA				PREBIVALEC VELIKE BRITANIJE	HRVAŠKI OPERATER MOBILNE TELEFON.							KARŽELJ (MNOŽ.)
TOPLICE					KARENINA ČRKI IZ BESEDE KOC				BREZ-VETERJE NA MORJU	ALOJZ REBULA	OLESENELI LIST IGLAVCEV					
NIE, RENE VAN – NIZOZEMSKI REŽISER; JOINT – CIGARETA IZ MARIHUANE, HAŠISA			SKOVANA BESEDA								SLO. DENAR ANG. FILM. IGRALEC (MICHAEL)					
				4								OKRASNA PTICA	ITAL. PESNIČA NEGRI	NEODIM SUKANEC		
					KALMA – BREZVETERJE NA MORJU	REKA V FRANCIJI IGO GRUDEN					POLETNO OBUVALO					
					POLJUBNA NOVEJŠA LITERARNA SMER						KOTNA MERA					
					PLAČA GLEDALSKIH IGRALCEV						VSAK OD 4 TEDNOV Z DOLOČ. POSTNIMI DNEVI					

GESLA NAGRADNE KRIŽANKE št. 8 (27. 2. 2003):

- 1:
- 2:
- 3:
- 4:

Gesla iz današnje nagradne križanke napišite na označena polja, izrežite in pošljite nalepljene na dopisnici na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana, p. p. 97. Tudi tokrat je nagrada 5000 tolarjev, zato ne pozabite napisati svojega točnega naslova in davčne številke. Upoštevali bomo pravilne rešitve, ki bodo prispele do **ponedeljka, 10. marca 2003.**

Pravilna rešitev gesel iz 6. številke Nove Delavske enotnosti: 1. DEJAN KOŠIR, 2. SVETOVNI PRVAK, 3. DESKAR NA SNEGU, 4. BOB, 5. BIATLON. Nagrado 5000 tolarjev prejme **Franc Gönc**, Rudavska ul. 4, 9220 Lendava.